

Dokument s plenarne sjednice

A9-0151/2024

22.3.2024

*****I**
IZVJEŠĆE

o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji
(COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077B(COD))

Odbor za industriju, istraživanje i energetiku

Izvjestitelj: Nicolás González Casares

Oznake postupaka

- * Postupak savjetovanja
- *** Postupak suglasnosti
- ***I Redovni zakonodavni postupak (prvo čitanje)
- ***II Redovni zakonodavni postupak (drugo čitanje)
- ***III Redovni zakonodavni postupak (treće čitanje)

(Navedeni se postupak temelji na pravnoj osnovi predloženoj u nacrtu akta.)

Izmjene nacрта akta

Amandmani Parlamenta u obliku dvaju stupaca

Brisanja su označena ***podebljanim kurzivom*** u lijevom stupcu. Izmjene su označene ***podebljanim kurzivom*** u oboma stupcima. Novi tekst označen je ***podebljanim kurzivom*** u desnom stupcu.

U prvom i drugom retku zaglavlja svakog amandmana naznačen je predmetni odlomak iz nacrtu akta koji se razmatra. Ako se amandman odnosi na postojeći akt koji se želi izmijeniti nacrtom akta, zaglavlje sadrži i treći redak u kojem se navodi postojeći akt te četvrti redak u kojem se navodi odredba akta na koju se izmjena odnosi.

Amandmani Parlamenta u obliku pročišćenog teksta

Novi dijelovi teksta označuju se ***podebljanim kurzivom***. Brisani dijelovi teksta označuju se oznakom ■ ili su precrtani. Izmjene se naznačuju tako da se novi tekst označi ***podebljanim kurzivom***, a da se zamijenjeni tekst izbriše ili precrta.

Iznimno, izmjene strogo tehničke prirode koje unesu nadležne službe prilikom izrade konačnog teksta ne označuju se.

SADRŽAJ

Stranica

NACRT ZAKONODAVNE REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	5
PRILOG: SUBJEKTI ILI OSOBE OD KOJIH JE IZVJESTITELJ PRIMIO INFORMACIJE	70
MIŠLJENJE ODBORA ZA EKONOMSKU I MONETARNU POLITIKU	72
PISMO ODBORA ZA PRORAČUNE.....	91
PISMO ODBORA ZA UNUTARNJE TRŽIŠTE I ZAŠTITU POTROŠAČA.....	95
POSTUPAK U NADLEŽNOM ODBORU	100
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	101

NACRT ZAKONODAVNE REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

**o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji
(COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077B(COD))**

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2023)0148),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 194. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C9-0049/2023),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora od 14. lipnja 2023. ¹,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 5. srpnja 2023. ²,
- uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika i uzimajući u obzir da se predstavnik Vijeća pismom od 22. prosinca 2023. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir odluku Konferencije predsjednika od 21. veljače 2024. kojom se Odboru za industriju, istraživanje i energetiku odobrava podjela zakonodavnog postupka i podnošenje dvaju zasebnih pročišćenih tekstova na razmatranje na plenarnoj sjednici,
- uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
- uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku,
- uzimajući u obzir pisma Odbora za proračune i Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (A9-0151/2024),

¹ SL C 293, 18.8.2023., str. 112.

² SL C, C/2023/253, 26.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
3. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

Amandman 1

AMANDMANI EUROPSKOG PARLAMENTA *

na prijedlog Komisije

DIREKTIVA (EU) 2024/... EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od ...

**o izmjeni █ direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944
u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194.
stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora³,

* Amandmani: novi ili izmijenjeni tekst označava se podebljanim kurzivom, a brisani tekst oznakom █.

³ SL C 293, 18.8.2023., str. 112.

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija⁴,
u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom⁵,

⁴ SL C, C/2023/253, 26.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

⁵ Stajalište Europskog parlamenta od... (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od

budući da:

- (1) Od rujna 2021. zabilježene su vrlo visoke cijene i nestabilnost na tržištima električne energije. Kako je Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) navela u svojoj konačnoj ocjeni modela veleprodajnog tržišta električne energije u EU-u iz travnja 2022., to je uglavnom posljedica visoke cijene plina, koji se upotrebljava kao ulazno gorivo za proizvodnju električne energije.
- (2) Eskalacija ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine, koja je ugovorna stranka Ugovora o Energetskoj zajednici⁶, i povezane međunarodne sankcije uvedene od veljače 2022. **dovele su do plinske krize**, poremetile globalna energetska tržišta, pogoršale problem visokih cijena plina i znatno utjecale na cijene električne energije. Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine rezultirao je i nesigurnošću u opskrbi drugim sirovinama, kao što su ugljen i sirova nafta, koje se upotrebljavaju u postrojenjima za proizvodnju električne energije. To je dovelo do znatnog dodatnog povećanja nestabilnosti cijena električne energije. **Smanjena dostupnost nekoliko nuklearnih reaktora i niska proizvodnja hidroenergije dodatno su pojačale povećanje cijena električne energije.**

⁶ SL L 198, 22.7. 2006., str. 18.

- (3) Kao odgovor na tu situaciju, **Komisija je u svojoj komunikaciji iz listopada 2021. naslovljenoj „Paket mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije” predložila** paket mjera koje bi **Unija** i njezine države članice mogle primijeniti za ublažavanje neposrednog učinka visokih cijena energije na **kupce iz kategorije** kućanstvo i na poduzeća, uključujući potpore dohotku, porezne olakšice, uštedu **energije** i mjere skladištenja ■ , te za jačanje otpornosti na buduće cjenovne šokove. U svojoj Komunikaciji od 8. ožujka 2022. naslovljenoj „REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju” Komisija je predstavila niz dodatnih mjera za jačanje paketa instrumenata i odgovor na rastuće cijene energije. Komisija je 23. ožujka 2022. uspostavila i privremeni sustav državnih potpora kako bi se omogućile određene subvencije za ublažavanje učinaka visokih cijena energije.

- (4) U svojoj komunikaciji od 18. svibnja 2022. o planu REPowerEU Komisija je uvela dodatne mjere usmjerene na uštedu energije, diversifikaciju opskrbe energijom, ***ambiciozniji cilj povećanja energetske učinkovitosti*** i ubrzano uvođenje energije iz obnovljivih izvora s ciljem okončanja ovisnosti Unije o ruskim fosilnim gorivima, uključujući prijedlog da se cilj o udjelu energije iz obnovljivih izvora u Uniji do 2030. poveća na 45 %. Nadalje, u komunikaciji Komisije od 18. svibnja 2022. naslovljenoj „Kratkoročne intervencije na tržištu električne energije i dugoročna poboljšanja modela tržišta električne energije – tijekom daljnjeg djelovanja”, uz utvrđivanje dodatnih kratkoročnih mjera za rješavanje problema visokih cijena energije, utvrđena su potencijalna područja za poboljšanje modela tržišta električne energije te je najavljena namjera da se ta područja procijene s ciljem ***izmjene*** zakonodavnog okvira.

- (5) Kako bi hitno odgovorila na krizu u pogledu cijena energije i sigurnosne bojazni te ublažila povećanje cijena za građane, **Unija je donijela nekoliko pravnih akata, među njima Uredbu (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća⁷, kojom je uspostavljen strog sustav skladištenja plina, te uredbe Vijeća (EU) 2022/1369⁸, kojom su propisane učinkovite mjere za smanjenje potražnje za plinom i električnom energijom, (EU) 2022/1854⁹, kojom su uspostavljeni sustavi ograničavanja cijena kako bi se izbjegla neočekivana dobit na tržištu plina i električne energije, i (EU) 2022/2577¹⁰, kojom su uspostavljene mjere za ubrzanje postupaka izdavanja dozvola za postrojenja za energiju iz obnovljivih izvora.**

⁷ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.)

⁸ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.)

⁹ Uredba Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije (SL L 261I, 7.10.2022., str. 1.)

¹⁰ Uredba Vijeća (EU) 2022/2577 od 22. prosinca 2022. o utvrđivanju okvira za ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, (SL L 335, 29.12.2022., str. 36.)

- (6) Dobro integrirano **energetsko** tržište koje se temelji na uredbama (EU) 2018/1999¹¹, (EU) 2019/942¹² i (EU) 2019/943¹³ Europskog parlamenta i Vijeća te direktivama (EU) 2018/2001¹⁴, (EU) 2018/2002¹⁵ i 2019/944¹⁶ Europskog parlamenta i Vijeća, koje se obično nazivaju paket „Čista energija za sve Europljane”, omogućuje Uniji da iskoristi gospodarske prednosti jedinstvenog energetskog tržišta u **svim** okolnostima, osiguravajući sigurnost opskrbe i održavajući proces dekarbonizacije **kako bi se postigao cilj klimatske neutralnosti Unije**. Prekogranična povezanost jamči i sigurniji, pouzdaniji i učinkovitiji rad elektroenergetskih sustava **te veću otpornost na kratkoročne cjenovne šokove**.

¹¹ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.);

¹² Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetskih regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22.)

¹³ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.)

¹⁴ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.)

¹⁵ Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti (SL L 328, 21.12.2018., str. 210.)

¹⁶ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.)

- (7) *Za jačanje unutarnjeg energetskeg tržišta i postizanje ciljeva klimatske i energetske tranzicije potrebno je znatno unapređenje električne mreže Unije kako bi se mogla ostvariti velika povećanja kapaciteta obnovljive energije, uz promjenjive količine proizvodnje ovisno o vremenskim uvjetima te promjene obrazaca protoka električne energije u cijeloj Uniji, kao i novu potražnju, na primjer za električna vozila i dizalice topline. Ulaganje u mreže, unutar i preko granica, ključno je za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, uključujući sigurnost opskrbe. To je potrebno kako bi se energija iz obnovljivih izvora i potražnja integrirale u kontekstu u kojem su udaljenije nego u prošlosti te kako bi se u konačnici ostvarili klimatski i energetske ciljevi Unije. Stoga bi svaka reforma tržišta električne energije Unije trebala doprinijeti integriranijoj elektroenergetskoj mreži Unije kako bi se osiguralo da svaka država članica postigne razinu elektroenergetske međupovezanosti u skladu s ciljem elektroenergetske međupovezanosti od najmanje 15 % do 2030. kako je utvrđeno u članku 4. točki (d) podtočki 1. Uredbe (EU) 2018/1999, da se taj kapacitet međupovezanosti u najvećoj mogućoj mjeri upotrebljava za prekograničnu trgovinu te da se elektroenergetska mreža i infrastruktura za povezivost Unije grade ili nadograđuju, primjerice s pomoću Unijinih projekata od zajedničkog interesa utvrđenih na temelju Uredbe (EU) 2022/869¹⁷. Svim građanima i poduzećima Unije trebalo bi omogućiti odgovarajuću povezivost jer to može dovesti do znatnih prilika kojima bi im se omogućilo sudjelovanje u energetskej tranziciji i digitalnoj transformaciji Unije. Potrebno je posebno razmotriti najudaljenije regije iz članka 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), u kojem se prepoznaju njihova specifična ograničenja i predviđa donošenje posebnih mjera u tom pogledu.*

17

- (8) Trenutačni model tržišta električne energije pomogao je i u nastanku novih i inovativnih proizvoda, usluga i mjera na maloprodajnim tržištima električne energije, čime se podupire energetska učinkovitost i veća upotreba energije iz obnovljivih izvora te povećava izbor kako bi se potrošačima pomoglo da smanje svoje račune za energiju i s pomoću malih proizvodnih postrojenja te novonastalih usluga za upravljanje potrošnjom. Nadogradnja i iskorištavanje potencijala digitalizacije energetskog sustava, kao što je aktivno sudjelovanje potrošača, ključan je element budućih tržišta i sustava električne energije u Uniji. Istodobno je potrebno poštovati izbore potrošača i omogućiti im da iskoriste različite ponude ugovora ***te zaštititi potrošače iz kategorije kućanstvo od visokih cijena tijekom energetske krize. Integracija energetskog sustava zamišljena je kao planiranje i rad energetskog sustava u cjelini, u okviru više nositelja energije, energetske infrastrukture i sektora potrošnje, stvaranjem snažnijih veza među njima, u međusobnoj sinergiji i uz potporu digitalizacije, radi osiguravanja sigurne, cjenovno pristupačne, pouzdane i održive energije.***
- (9) U kontekstu energetske krize, trenutačni model tržišta električne energije otkrio je niz nedostataka ***i neočekivanih posljedica*** povezanih s utjecajem visokih i nestabilnih cijena fosilnih goriva na kratkoročna tržišta električne energije, zbog čega su ***kupci iz kategorije*** kućanstvo i poduzeća izloženi znatnim porastima cijena i posljedicama koje ti porasti imaju na njihove račune za električnu energiju.

- (10) Brže uvođenje energije iz obnovljivih izvora i čistih fleksibilnih tehnologija najodrživiji je i troškovno najučinkovitiji način strukturnog smanjenja potražnje za fosilnim gorivima za proizvodnju električne energije i za izravnu potrošnju putem elektrifikacije i integracije energetske sustava. Zbog niskih operativnih troškova obnovljivi izvori mogu pozitivno utjecati na cijene električne energije u cijeloj Uniji i smanjiti potrošnju fosilnih goriva.
- (11) Promjenama u modelu tržišta električne energije trebalo bi osigurati da potrošači, uključujući one najugroženije, iskoriste prednosti sve veće primjene energije iz obnovljivih izvora i energetske tranzicije u cjelini, da ih se u konačnici zaštiti od energetske krize i da se izbjegne padanje većeg broja kupaca iz kategorije kućanstvo u zamku energetske siromaštva. ***Tim bi se promjenama*** trebao ublažiti učinak visokih cijena fosilnih goriva, posebno plina, na cijene električne energije kako bi se kupcima iz kategorije kućanstvo i poduzećima omogućilo da dugoročno iskoriste prednosti cjenovno pristupačne i sigurne energije iz održivih obnovljivih izvora i izvora s niskim emisijama ugljika, ***kao i energetske učinkovite rješenja u smanjenju ukupnih troškova energije, što može smanjiti potrebu za proširivanjem električne mreže i proizvodnih kapaciteta.***

- (12) ***Cilj je reforme*** modela tržišta električne energije ***ostvariti pristupačne i konkurentne cijene električne energije za sve potrošače. Kao takva, ne bi trebala samo koristiti*** potrošačima nego i potaknuti konkurentnost industrija Unije olakšavanjem ulaganja u čistu tehnologiju koja su im potrebna kako bi dovršile prelazak na nultu neto stopu emisija. Energetsku tranziciju u Uniji potrebno je poduprijeti snažnim temeljima za proizvodnju čistih tehnologija. Ovim će se reformama poduprijeti cjenovno pristupačna elektrifikacija industrije i pozicioniranje Unije kao globalnog predvodnika kad je riječ o istraživanju i inovacijama u području tehnologija čiste energije.

- (13) Priključivanje novih postrojenja za proizvodnju i potrošnju, posebno postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, često kasni. Jedan od razloga tih kašnjenja nedostatak je raspoloživog kapaciteta mreže na lokaciji koju je odabrao ulagač, što podrazumijeva potrebu za proširenjem ili jačanjem mreže kako bi se postrojenja povezala sa sustavom. Novi zahtjev za operatore elektroenergetskih sustava, i na razini prijenosa i na razini distribucije, da objavljuju i ažuriraju informacije o kapacitetu raspoloživom **za nova priključivanja** u njihovim područjima rada ulagačima bi omogućio lakši pristup informacijama o dostupnosti kapaciteta mreže unutar sustava i time doprinio ubrzanju donošenja odluka, što bi zatim ubrzalo potrebno uvođenje energije iz obnovljivih izvora. ***Operatori distribucijskih sustava te bi informacije trebali redovito ažurirati, najmanje jednom u tri mjeseca. Iako bi države članice trebale moći odlučiti da taj zahtjev neće primjenjivati na elektroenergetska poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih kupaca ili koja opslužuju male izolirane sustave, trebale bi ta poduzeća poticati da korisnicima sustava jednom godišnje dostave navedene informacije te promicati suradnju među operatorima distribucijskih sustava u tu svrhu. Operatori sustava trebali bi također objaviti kriterije za određivanje raspoloživih mrežnih kapaciteta, kao što su postojeća potražnja i proizvodni kapaciteti, pretpostavke za procjenu moguće daljnje integracije dodatnih korisnika sustava, relevantne informacije o mogućem ograničavanju energije i očekivanja u vezi s relevantnim budućim razvojem mreže.***

- (14) Nadalje, kako bi se riješio problem dugog vremena odgovora na zahtjeve za priključenje na mrežu, operatori distribucijskih sustava trebali bi korisnicima sustava dostaviti jasne i transparentne informacije o statusu i obradi njihovih zahtjeva za priključenje. Operatori distribucijskih sustava trebali bi **█** takve informacije dostaviti u roku od tri mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva ***i redovito ih ažurirati, najmanje jednom u tri mjeseca.***
- (15) ***U područjima na kojima elektroenergetske mreže imaju ograničen mrežni kapacitet ili ga uopće nemaju, korisnici mreže koji podnose zahtjev za priključenje na mrežu trebali bi imati mogućnost sklapanja promjenjivog, fleksibilnog ugovora o priključenju. Takvim ugovorom o priključenju moglo bi se, primjerice, uzeti u obzir skladištenje energije ili ograničiti razdoblja u kojima elektrana može isporučivati električnu energiju u mrežu ili kapacitet koji se može izvoziti, čime bi se omogućilo njezino djelomično priključenje. Operatori sustava trebali bi u takvim područjima nuditi mogućnost sklapanja fleksibilnih ugovora o priključenju. Regulatorna tijela trebala bi izraditi okvire za operatore sustava kako bi se uspostavila takva fleksibilna priključenja, pri čemu treba osigurati da se prednost daje jačanju mreže kojim se osiguravaju strukturna rješenja, da ugovori o priključenju postanu nepromjenjivi čim mreže budu spremne, da se fleksibilna priključenja omoguće kao trajno rješenje za područja na kojima jačanje mreže nije učinkovito i, u mjeri u kojoj je to moguće, da se korisnicima mreže koji traže priključenje na mrežu osigura uvid u očekivane razine ograničavanja na temelju fleksibilnog ugovora o priključenju.***

- (16) Tijekom energetske krize potrošači su bili izloženi iznimno nestabilnim veleprodajnim cijenama energije i imali su ograničene mogućnosti za uključivanje na energetske tržište. Stoga se mnogi kupci iz kategorije kućanstvo suočavaju s **financijskim** poteškoćama **i ne mogu platiti** svoje račune. Najteže su pogođeni ugroženi kupci i kupci pogođeni energetske siromaštvom, no takvim su poteškoćama izloženi i **kupci iz kategorije** kućanstvo sa srednjim dohotkom. **Visoke cijene energije mogle bi negativno utjecati i na zdravlje, dobrobit i ukupnu kvalitetu života potrošača.** Stoga je važno ažurirati prava i zaštitu potrošača, kako bi imali koristi od energetske tranzicije, odvojiti njihove račune za električnu energiju od kratkoročnih kretanja cijena na energetske tržištima i uravnotežiti rizik između opskrbljivača i potrošača.

- (17) Potrošači bi trebali imati pristup širokom rasponu ponuda kako bi mogli odabrati ugovor koji odgovara njihovim potrebama. Međutim, opskrbljivači su smanjili svoje ponude, ugovori s fiksnom cijenom postali su rijetkost, a izbor ponuda ograničen. Potrošači bi uvijek trebali imati mogućnost odabira cjenovno pristupačnog ugovora *o opskrbi električnom energijom* s fiksnim cijenama i obveznim trajanjem, a opskrbljivači ne bi smjeli moći jednostrano mijenjati ugovorne uvjete *ni raskinuti ugovor* prije njegova isteka. *Međutim, ugovori s dinamičnim određivanjem cijena i dalje su od ključne važnosti, a sve veći udio obnovljivih izvora energije može pomoći potrošačima da smanje svoje račune za energiju. Države članice trebale bi moći izuzeti opskrbljivače s više od 200 000 krajnjih kupaca koji nude samo ugovore s dinamičnim određivanjem cijene od obveze da nude ugovore s fiksnim cijenama i obveznim trajanjem, pod uvjetom da to izuzeće nema negativan učinak na tržišno natjecanje i da se zadrži dovoljan izbor ugovora s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama.*

- (18) Ako opskrbljivači ne zaštite dovoljno svoj portfelj električne energije od rizika, promjene veleprodajnih cijena električne energije mogu povećati njihovu izloženost financijskom riziku i dovesti do neuspješne opskrbe i prenošenja troškova na potrošače i druge korisnike mreže. Stoga bi opskrbljivači trebali biti dovoljno zaštićeni od rizika kad nude ugovore s fiksnim cijenama. U odgovarajućoj strategiji zaštite od rizika trebalo bi uzeti u obzir pristup opskrbljivača vlastitoj proizvodnji i kapitalizaciji te njihovu izloženost promjenama cijena na veleprodajnom tržištu, ***veličinu opskrbljivača i strukturu tržišta. Postojanje odgovarajućih strategija zaštite od rizika može se osigurati općim pravilima koja se nadziru bez provođenja posebne revizije položaja ili strategija pojedinačnih opskrbljivača. Testiranje otpornosti na stres i zahtjevi u pogledu izvješćivanja za opskrbljivače mogli bi biti alati za procjenu strategija opskrbljivača za zaštitu od rizika.***

- (19) Potrošači bi trebali imati mogućnost odabira opskrbljivača koji im nudi cijenu i uslugu koje najbolje odgovaraju njihovim potrebama. Zahvaljujući napretku u tehnologiji mjerenja i zasebnog mjerenja u kombinaciji s informacijskom i komunikacijskom tehnologijom tehnički je moguće imati više opskrbljivača za pojedinačne prostore ■ . Kupci bi trebali moći odabrati zasebnog opskrbljivača, **posebno** za električnu energiju za napajanje uređaja kao što su dizalice topline ili električna vozila, koji su izrazito veliki potrošači ili koji isto tako mogu automatski promijeniti svoju potrošnju električne energije kao reakciju na cjenovne signale. ***U tu bi svrhu kupcima trebalo omogućiti da imaju više od jednog mjernog i obračunskog mjesta pokrivenih jedinstvenih priključnim mjestom za njihove prostore, što bi omogućilo da se različiti uređaji mogu zasebno mjeriti i napajati. Mjerna mjesta trebala bi se među sobom jasno razlikovati i trebala bi biti usklađena s primjenjivim tehničkim pravilima. Pravila za raspodjelu povezanih troškova trebale bi utvrditi države članice. Ako pametni sustavi mjerenja mogu izravno pokrivati više od jednog mjernog mjesta, mogu se upotrebljavati kako bi se kupcima omogućilo da istodobno imaju više od jednog ugovora o opskrbi električnom energijom. Opskrbljivači bi trebali imati odgovornost za odstupanje samo za mjerna i obračunska mjesta koja opskrbljuju.***

Nadalje, omogućivanjem primjene namjenskih rješenja za mjerenje koja su priključena na uređaje s fleksibilnim opterećenjem koje se može kontrolirati, ili su u njih ugrađena, krajnji kupci mogu sudjelovati u drugim programima upravljanja potrošnjom koji se temelje na poticajima i koji pružaju usluge fleksibilnosti na tržištu električne energije i operatorima prijenosnih i distribucijskih sustava. Općenito, takvi bi aranžmani trebali **biti kompatibilni s dijeljenjem energije**, doprinositi povećanoj primjeni upravljanja potrošnjom i osnaživanju potrošača, čime bi **kupcima** omogućili bolju kontrolu nad vlastitom potrošnjom energije i računima za energiju, a istodobno bi elektroenergetskom sustavu osigurali dodatnu fleksibilnost kako bi se mogao nositi s fluktuacijama ponude i potražnje.

- (20) Zbog sve veće složenosti ponuda za isporuku energije i različitih marketinških praksi potrošačima je često teško potpuno razumjeti posljedice ponuda opskrbljivača ili ugovora koji potpisuju. Konkretno, često su nejasni način određivanja cijene, uvjeti za obnovu ugovora, posljedice raskida ugovora ili razlozi zbog kojih opskrbljivač može promijeniti uvjete. Stoga bi opskrbljivači ili sudionici na tržištu koji se bave agregiranjem trebali potrošačima na sažet i lako razumljiv način pružiti ključne informacije o ponudama za isporuku energije prije potpisivanja ili produljenja ugovora.

- (21) Kako bi se potrošačima osigurao kontinuitet opskrbe, *osobito u slučaju da* opskrbljivač ne izvrši svoju obvezu, države članice *trebale bi imati uspostavljen sustav opskrbljivača zadnjeg izbora. Trebalo bi biti moguće* imenovati *opskrbljivača* zadnjeg izbora *prije ili u trenutku kada opskrbljivač ne izvrši svoju obvezu. Takav opskrbljivač zadnjeg izbora* može se smatrati pružateljem univerzalne usluge. Opskrbljivač *zadnjeg izbora* mogao bi biti prodajni odjel vertikalno integriranog poduzeća koji također obavlja funkcije distribucije, pod uvjetom da udovoljava zahtjevima za razdvajanje iz Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸. Međutim, to ne podrazumijeva obvezu država članica da isporučuju po određenoj fiksnoj najnižoj cijeni. *Ako država članica obveže opskrbljivača zadnjeg izbora da električnom energijom opskrbljuje kupca koji ne prima tržišno utemeljene ponude, primjenjuju se uvjeti iz članka 5. Direktive (EU) 2019/944, a ta obveza može uključivati reguliranu cijenu samo u mjeri u kojoj taj kupac ima pravo na reguliranu cijenu. Pri ocjenjivanju jesu li ponude koje su primili kupci koji nisu iz kategorije kućanstvo tržišno utemeljene, države članice trebale bi uzeti u obzir individualne komercijalne i tehničke okolnosti. Ako je država članica prije datuma stupanja na snagu ove Direktive već imenovala opskrbljivača zadnjeg izbora pravednim, transparentnim i nediskriminirajućim postupkom, nije potrebno pokretati novi postupak za imenovanje opskrbljivača zadnjeg izbora.*

¹⁸ *Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).*

- (22) Dijeljenjem energije može se stvoriti otpornost na učinke visokih i nestabilnih veleprodajnih tržišnih cijena na račune potrošača za energiju, osnažuje se šira skupina potrošača koji inače nemaju mogućnost postati aktivni kupci zbog financijskih ili prostornih ograničenja, kao što su ugroženi kupci i kupci pogođeni energetske siromaštvom, i povećava se upotreba energije iz obnovljivih izvora mobiliziranjem dodatnih ulaganja privatnog kapitala i diversifikacijom načina isplate naknada. Uz integraciju odgovarajućih cjenovnih signala i postrojenja za skladištenje, dijeljenje električne energije može doprinijeti postavljanju temelja za iskorištavanje potencijala manjih potrošača za fleksibilnost. ***Odredbama o dijeljenju energije iz ove Direktive dopunjuju se odredbe o potrošnji vlastite energije iz članka 21. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹ i članka 15. Direktive (EU) 2019/944, posebno u pogledu kolektivne potrošnje vlastite energije.***
- (23) Aktivni kupci koji imaju u vlasništvu, zakupljuju ili unajmljuju postrojenje za skladištenje ili proizvodnju trebali bi imati pravo dijeliti višak proizvodnje ***uz naplatu ili besplatno*** i ovlastiti druge potrošače da postanu aktivni kupci ili da dijele energiju iz obnovljivih izvora koja se proizvodi ili skladišti u postrojenjima ***kapaciteta do najviše 6 MW*** koja se zajednički zakupljuju, unajmljuju ili imaju u vlasništvu, izravno ili preko organizatora treće strane.

¹⁹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

U slučaju kupaca koji sudjeluju u programima dijeljenja energije i veći su od srednjeg poduzeća, instalirani kapacitet proizvodnog postrojenja povezanog sa sustavom dijeljenja energije trebao bi iznositi najviše 6 MW, a dijeljenje energije trebalo bi se odvijati na lokalnom ili ograničenom zemljopisnom području, kako ga definiraju države članice. Sva plaćanja za dijeljenje viška proizvodnje po određenoj cijeni mogu se namiriti izravno između aktivnih kupaca ili automatizirano putem platforme za uzajamno trgovanje. Dogovor o dijeljenju energije temelji se na privatnom ugovornom sporazumu između aktivnih kupaca ili se postiže preko pravnog subjekta. Pravni subjekt koji uključuje kriterije zajednice obnovljive energije kako je definirana u Direktivi (EU) 2018/2001 ¹ ili energetska zajednica građana kako je definirana u članku 2. točki 11. Direktive (EU) 2019/944 ² mogli bi sa svojim članovima dijeliti električnu energiju proizvedenu u postrojenjima nad kojima imaju potpuno vlasništvo. U okviru zaštite i osnaživanja za dijeljenje energije posebnu bi pozornost trebalo posvetiti ugroženim kupcima i kupcima pogođenima energetske siromaštvom.

- (24) Dijeljenjem energije operacionalizira se zajednička potrošnja samostalno proizvedene ili uskladištene električne energije koju u *javnumrežu* isporučuje više aktivnih kupaca koji zajednički djeluju. Države članice trebale bi uspostaviti odgovarajuću informatičku infrastrukturu kako bi se u određenom vremenskom okviru omogućilo administrativno usklađivanje *potrošačeve ukupne izmjerene* potrošnje sa samostalno proizvedenom ili uskladištenom energijom iz obnovljivih izvora *koja se oduzima od ukupne potrošnje* za potrebe izračuna energetske komponente računa za energiju *koji izdaje opskrbljivač, čime bi se smanjio račun potrošača*. Proizvodnja tih postrojenja trebala bi se raspodijeliti među agregiranim profilima opterećenja potrošača na temelju statičkih, varijabilnih ili dinamičkih metoda izračuna koje aktivni kupci mogu unaprijed definirati ili o kojima se mogu dogovoriti. *Aktivni kupci uključeni u dijeljenje energije financijski su odgovorni za neravnoteže koje uzrokuju, ne dovodeći u pitanje mogućnost da aktivni kupci delegiraju svoje odgovornosti za odstupanje na druge sudionike na tržištu. Sva prava i obveze potrošača koji se uvode ovom Direktivom primjenjuju se na krajnje kupce uključene u sustave dijeljenja energije. Međutim, kupci iz kategorije kućanstvo s instaliranim kapacitetom do 10,8 kW za pojedinačne kupce iz kategorije kućanstvo i do 50 kW za višestambene zgrade ne bi trebali biti obvezni ispunjavati obveze opskrbljivača. Države članice trebale bi moći prilagoditi te granične vrijednosti kako bi one odražavale nacionalne okolnosti, do 30 kW za pojedinačne kupce iz kategorije kućanstvo i do između 40 kW i 100 kW za višestambene zgrade.*

- (25) *Priključni solarni minisustavi mogli bi, zajedno s drugim sustavima i tehnologijama, doprinijeti povećanju upotrebe energije iz obnovljivih izvora i uključivanju građana u energetska tranziciju. Države članice trebale bi moći promicati uvođenje onih sustava kojima se smanjuju administrativno i tehničko opterećenje. Regulatorna tijela trebala bi moći utvrditi mrežne tarife za isporučivanje električne energije iz priključnih solarnih minisustava ili utvrditi metodologiju za izračun tih tarifa. Ovisno o situaciji u državi članici, tarife bi mogle biti vrlo niske ili čak uopće ne postojati, pri čemu bi trebale odražavati troškove i biti transparentne i nediskriminirajuće.*
- (26) Ugrožene kupce i kupce pogođene energetska siromaštvom trebalo bi na odgovarajući način zaštititi od isključivanja električne energije i ne bi ih trebalo dovesti u položaj u kojem su prisiljeni da se isključe. *Države članice stoga bi trebale poduzimanjem odgovarajućih mjera, među ostalim zabranom isključivanja ili drugim jednakovrijednim mjerama, osigurati da ugroženi kupci i kupci pogođeni energetska siromaštvom budu u potpunosti zaštićeni od isključivanja električne energije.* Uloga opskrbljivača i svih relevantnih nacionalnih tijela u utvrđivanju odgovarajućih kratkoročnih i dugoročnih mjera koje bi trebalo staviti na raspolaganje ugroženim kupcima i kupcima pogođenim energetska siromaštvom kako bi upravljali svojom potrošnjom i troškovima energije i dalje je ključna, a opskrbljivači i relevantna nacionalna tijela trebala bi usko surađivati s tijelima za socijalnu sigurnost. *Državama članicama na raspolaganju je više alata i primjera dobre prakse, koji uključuju, ali nisu ograničeni na, cjelogodišnje ili sezonske zabrane isključivanja, sprečavanje duga i održiva rješenja za pružanje potpore kupcima u teškoćama pri plaćanju računa za energiju.*

(27) *Potrošači imaju pravo iskoristiti postupke podnošenja pritužaba kojima upravljaju njihovi opskrbljivači, kao i postupke izvansudskog rješavanja sporova, u svrhu učinkovitog ostvarivanja svojih prava i kako ne bi bili u nepovoljnom položaju ako dođe do neslaganja s opskrbljivačima, posebno u pogledu računa ili dugovanog iznosa. Ako se kupci koriste tim postupcima, opskrbljivači ne bi trebali raskinuti ugovor na temelju činjenica koje su još predmet spora. Opskrbljivači i kupci trebali bi nastaviti ispunjavati svoja ugovorna prava i obveze, posebno u pogledu opskrbe električnom energijom i plaćanja za tu električnu energiju, a postupci podnošenja pritužaba ne bi trebali postati osnova za zlouporabu koja kupcima omogućuje neispunjavanje svojih ugovornih obveza, među ostalim plaćanja računa. Države članice trebale bi moći poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se izbjegla zlouporaba postupaka podnošenja pritužaba ili rješavanja sporova.*

(28) Javne intervencije u određivanje cijena opskrbe električnom energijom u načelu bi bile mjera kojom se narušava tržište. Takve bi intervencije stoga trebalo provoditi samo kada je to primjereno, i to kao obveze pružanja javne usluge, a na njih bi se trebali primjenjivati posebni uvjeti. Na temelju ove Direktive regulirane cijene, među ostalim cijene niže od troškova, moguće su za ugrožene kupce i kupce pogođene energetske siromaštvom te, kao prijelazna mjera, za kupce iz kategorije kućanstvo i mikropoduzeća, **bez obzira na to postoji li kriza cijena električne energije**. U vremenima krize cijena električne energije, kada bi se veleprodajne i maloprodajne cijene električne energije znatno povećale, državama članicama trebalo bi dopustiti da privremeno prošire primjenu reguliranih cijena i na mala i srednja poduzeća. Državama članicama trebalo bi iznimno privremeno dopustiti da regulirane cijene za kupce iz kategorije kućanstvo te mala i srednja poduzeća odrede na razini nižoj od troškova sve dok to ne stvara poremećaje među opskrbljivačima i dok se opskrbljivačima nadoknađuju troškovi opskrbe po cijeni nižoj od troškova **tijekom krize cijena električne energije**. Međutim, takvo reguliranje cijena treba biti ciljano i treba osigurati da se njime ne potiče povećanje potrošnje. Stoga bi **privremeno produljenje** regulacije cijena trebalo biti ograničeno za kupce iz kategorije kućanstvo na 80 % medijana njihove potrošnje, a za mala i srednja poduzeća na 70 % potrošnje u prethodnoj godini. **Vijeće bi na temelju prijedloga Komisije provedbenom odlukom** trebalo proglasiti krizu cijena električne energije **na regionalnoj razini ili na razini Unije**. **Procjena postojanja takve krize trebala bi se temeljiti na usporedbi s cijenama u vrijeme uobičajenog funkcioniranja tržišta i stoga ne bi trebala uključivati učinak prethodnih kriza proglašenih na temelju ove Direktive**.

U provedbenoj odluci trebalo bi navesti i razdoblje valjanosti utvrđivanja postojanja krize tijekom kojeg se primjenjuje privremeno produljenje reguliranih cijena, koje može trajati najviše godinu dana. *Ako su i dalje ispunjeni uvjeti za proglašenje krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije, Vijeće bi na prijedlog Komisije trebalo moći produljiti razdoblje valjanosti provedbene odluke. Dodjelom provedbenih ovlasti Vijeću na odgovarajući se način uzima u obzir politička priroda odluke o aktiviranju proširenih mogućnosti za javne intervencije u određivanju cijene opskrbe električnom energijom, što zahtijeva oprezno balansiranje različitih parametara u pogledu politika, kao i horizontalne posljedice takve provedbene odluke za države članice. Kada je riječ o ugroženim kupcima i kupcima pogođenima energetske siromaštvom, reguliranjem cijena koje bi primjenjivale države članice moglo bi se obuhvatiti 100 % cijene u skladu s člankom 5. Direktive (EU) 2019/944. U svakom slučaju, proglašenje krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije trebalo bi osigurati jednake uvjete u svim državama članicama na koje ta odluka utječe kako se ne bi neopravdano narušilo unutarnje tržište.*

- (29) *Države članice trebale bi moći pružiti potporu, u skladu s člancima 107. i 108. UFEU-a, za dodatne troškove električne energije industrijskih potrošača u vrijeme elektroenergetske krize i iznimno velikog povećanja cijena.*

(30) *Budući da Estonija, Latvija i Litva još nisu sinkronizirane s elektroenergetskim sustavom Unije, suočavaju se s vrlo specifičnim izazovima pri organizaciji tržišta uravnoteženja i tržišno utemeljene nabave pomoćnih usluga. Iako je sinkronizacija u tijeku, jedan od ključnih preduvjeta za stabilan sinkroni rad sustava jest dostupnost dostatnog rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava za regulaciju frekvencije. Međutim, s obzirom na to da baltičke zemlje ovise o ruskom sinkronom području za upravljanje frekvencijama, još nisu bile u mogućnosti razviti vlastito funkcionalno tržište uravnoteženja. Ruski agresivni rat protiv Ukrajine znatno je povećao rizik za sigurnost opskrbe koji je posljedica nepostojanja vlastitih tržišta uravnoteženja. Estoniju, Latviju i Litvu stoga bi trebalo izuzeti od zahtjeva iz određenih odredaba članka 40. stavka 4. i članka 54. stavka 2. Direktive (EU) 944/2019 Europskog parlamenta i Vijeća²⁰ u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osigurala sigurnost sustava u prijelaznom razdoblju. Prijelazna razdoblja za Estoniju, Latviju i Litvu trebalo bi nakon sinkronizacije što prije postupno ukinuti i trebalo bi ih iskoristiti za razvoj odgovarajućih tržišnih instrumenata koji nude kratkoročne rezerve za uravnoteženje i druge neophodne pomoćne usluge, a trebalo bi ih ograničiti na vrijeme potrebno za taj proces.*

²⁰ *Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).*

- (31) *S obzirom na to da ciparski prijenosni sustav nije povezan sa sustavom nijedne druge države članice, Cipar se suočava s vrlo specifičnim izazovima pri organizaciji tržišta uravnoteženja i tržišno utemeljene nabave pomoćnih usluga. Cipar bi stoga trebalo izuzeti od zahtjeva iz članka 40. stavka 4. i članka 54. stavka 2. Direktive (EU) 944/2019 u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osigurala sigurnost sustava u prijelaznom razdoblju, odnosno dok se ciparski prijenosni sustav interkonekcijskim vodovima ne poveže sa sustavom drugih država članica.*
- (32) Ovom se Direktivom uspostavlja pravna osnova za obradu osobnih podataka u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća²¹. Države članice trebale bi osigurati da se poštuju sva načela i obveze u pogledu obrade osobnih podataka utvrđeni u Uredbi (EU) 2016/679, među ostalim o smanjenju količine podataka. Ako se cilj ove Direktive može postići bez obrade osobnih podataka, **voditelji obrade podataka** trebali bi se oslanjati na anonimizirane i zbirne podatke.

²¹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

- (33) *Ako bilo koja od mjera predviđenih ovom Direktivom predstavlja državnu potporu, odredbama koje se odnose na takve mjere ne dovodi se u pitanje primjena članka 107. i 108. UFEU-a. Komisija je nadležna za ocjenjivanje spojivosti državne potpore s unutarnjim tržištem.*
- (34) Direktive (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.
- (35) S obzirom na to da cilj ove Direktive, a to je poboljšati model integriranog tržišta električne energije, osobito radi sprečavanja neopravdano visokih cijena električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Izmjena Direktive (EU) 2018/2001

U članku 4. stavku 3. Direktive (EU) 2018/2001 drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

U tu svrhu, a uzimajući u obzir neposredne programe zaštite cijena, potpora se daje u obliku tržišne premije, koja bi, među ostalim, mogla biti promjenjiva ili fiksna.

Drugi podstavak ne primjenjuje se na potporu za električnu energiju iz izvora navedenih u članku 19.d stavku 4. Uredbe (EU) **2019/943**, na koju se primjenjuje članak 19.d stavak 1. te uredbe.

█

Članak 2.

Izmjene Direktive (EU) 2019/944 █

Direktiva (EU) 2019/944 █ mijenja se kako slijedi:

(1) Članak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) točka 8. zamjenjuje se sljedećim:

„(8) „aktivni kupac” znači krajnji kupac ili skupina krajnjih kupaca koji djeluju zajedno i koji troše ili skladište električnu energiju proizvedenu u vlastitom prostoru smještenom unutar definiranih granica ili električnu energiju koju sami proizvode ili dijele u drugim prostorima █, ili koji prodaju električnu energiju koju sami proizvode ili sudjeluju u programima fleksibilnosti ili energetske učinkovitosti, uz uvjet da te djelatnosti nisu njihova primarna trgovačka ili profesionalna djelatnost;” █ ;

(b) umeće se sljedeća točka:

„(10.a)„dijeljenje energije” znači vlastita potrošnja aktivnih kupaca energije iz obnovljivih izvora:

- (a) proizvedene ili uskladištene izvan lokacije ili na zajedničkim lokacijama u postrojenju koje imaju u vlasništvu, zakupljuju ili unajmljuju u cijelosti ili djelomično; ili
- (b) na koju im je pravo prenio drugi aktivni kupac besplatno ili za određenu cijenu.”;

(c) umeće se sljedeća točka:

„(15.a) „ugovor o opskrbi električnom energijom s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama” znači ugovor o opskrbi električnom energijom između opskrbljivača i krajnjeg kupca kojim se jamči da ugovorni uvjeti, uključujući cijenu, ostaju nepromijenjeni ***tijekom cijelog trajanja ugovora***, dok u okviru fiksne cijene može uključivati fleksibilan element, na primjer s varijacijama cijene u razdoblju vršne potrošnje i izvan njega, ***i u kojem promjene nastalog računa mogu proizlaziti samo iz elemenata koje ne utvrđuju opskrbljivači, poput poreza i pristojbi***”;

■ (d) umeću se sljedeće točke:

„(24.a) „opskrbljivač zadnjeg izbora” znači opskrbljivač koji je određen za ■ preuzimanje opskrbe električnom energijom kupaca opskrbljivača koji je prestao poslovati”;

(24.b) „energetsko siromaštvo” znači energetsko siromaštvo kako je definirano u članku 2. točki 52. Direktive (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća*;

(24.c) „fleksibilni ugovor o priključenju” znači skup dogovorenih uvjeta za priključivanje električnog kapaciteta na mrežu, koji uključuje uvjete za ograničavanje i kontrolu isporučivanja električne energije u prijenosnu ili distribucijsku mrežu i preuzimanja električne energije iz nje;

* ***Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L 231, 20.9.2023., str. 1.)***”;

(e) točka 31. zamjenjuje se sljedećim:

„(31) „energija iz obnovljivih izvora” ili „obnovljiva energija” znači energija iz obnovljivih izvora ili obnovljiva energija kako je definirana u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2018/2001;”;

(2) Članak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 4.

Slobodan izbor opskrbljivača

Države članice osiguravaju da svi kupci mogu slobodno kupovati električnu energiju od **opskrbljivača** po vlastitom izboru. Države članice osiguravaju da svi kupci mogu istodobno sklopiti više od jednog ugovora o opskrbi električnom energijom **ili ugovora o dijeljenju energije** i da u tu svrhu kupci imaju pravo na više od jednog mjernog i obračunskog mjesta koje pokriva jedinstveno priključno mjesto za njihove prostore. **Ako je to tehnički izvedivo, pametni sustavi mjerenja uvedeni u skladu s člankom 19. mogu se upotrebljavati kako bi se kupcima omogućilo da istodobno imaju više od jednog ugovora o opskrbi električnom energijom ili više od jednog ugovora o dijeljenju energije bez potrebe za ugradnjom različitih sustava mjerenja.”;**

(3) umeće se sljedeći članak:

„Članak 6.a

Fleksibilni ugovori o priključenju

1. Regulatorno tijelo ili drugo tijelo ili subjekt koje je imenovala država članica izrađuje okvir za operatore prijenosnih sustava i operatore distribucijskih sustava kako bi se ponudila mogućnost sklapanja fleksibilnih ugovora o priključenju na područjima na kojima je mrežni kapacitet za nove priključke ograničen ili ga uopće nema. Taj se okvir objavljuje u skladu s člankom 31. stavkom 3. i člankom 50. stavkom 4.a prvim podstavkom Uredbe (EU) 2019/943. Tim se okvirom osigurava sljedeće:

- (a) kao opće pravilo fleksibilna priključenja ne uzrokuju odgađanje jačanja mreže u utvrđenim područjima;***
- (b) prijelaz s fleksibilnih na nepromjenjive ugovore o priključenju nakon razvoja mreže osigurava se na temelju utvrđenih kriterija; kao i***
- (c) za područja na kojima regulatorno tijelo, ili drugo nadležno tijelo ako je država članica tako predvidjela, smatra da razvoj mreže nije najučinkovitije rješenje, fleksibilni ugovori o priključenju prema potrebi omogućuju se kao trajno rješenje, među ostalim za skladištenje energije.***

2. *Okvirom iz stavka 1. može se osigurati da se u fleksibilnim ugovorima o priključenju navede barem sljedeće:*

- (a) maksimalno nepromjenjivo isporučivanje električne energije u mrežu i preuzimanje električne energije iz mreže, kao i dodatni fleksibilni kapacitet isporučivanja i preuzimanja koji se može priključiti i diferencirati po vremenskim razdobljima tijekom cijele godine;*
- (b) naknade za mrežu koje se primjenjuju i na nepromjenjive i na fleksibilne kapacitete isporučivanja i preuzimanja;*
- (c) dogovoreno trajanje fleksibilnog ugovora o priključenju i očekivani datum odobrenja priključivanja na cjelokupni traženi nepromjenjivi kapacitet.*

Korisnik sustava koji se priključuje putem fleksibilnog priključka na mrežu morat će instalirati sustav za regulaciju električne energije koji je certificirao ovlašteni certifikator.”;

(4) Članak 11. mijenja se kako slijedi:

(a) naslov se zamjenjuje sljedećim:

„Pravo na ugovor o opskrbi *električnom energijom* s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama i s dinamičnim određivanjem cijene električne energije”

(b) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. **█** Države članice osiguravaju da se nacionalnim regulatornim okvirom opskrbljivačima omogućuje da nude ugovore o opskrbi **električnom energijom** s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama te ugovore s dinamičnim određivanjem cijene električne energije. Države članice osiguravaju da krajnji kupci koji imaju ugrađeno pametno brojilo mogu zatražiti sklapanje ugovora s dinamičnim određivanjem cijene električne energije i da svi krajnji kupci mogu zatražiti sklapanje ugovora s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama **električne energije** u trajanju od najmanje jedne godine, s najmanje jednim opskrbljivačem i sa svakim opskrbljivačem koji ima više od 200 000 krajnjih kupaca.

Odstupajući od prvog podstavka, države članice mogu izuzeti opskrbljivača s više od 200 000 krajnjih kupaca od obveze da nudi ugovore o opskrbi električnom energijom s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama ako:

- (a) taj opskrbljivač nudi samo ugovore s dinamičnim određivanjem cijene;***
- (b) izuzeće nema negativan učinak na tržišno natjecanje; kao i***
- (c) i dalje postoji dovoljan izbor ugovora o opskrbi električnom energijom s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama za krajnje kupce.***

Države članice osiguravaju da opskrbljivači jednostrano ne mijenjaju uvjete ugovora o opskrbi električnom energijom s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama i da ih ne raskinu prije njihova dospjeća.”;

(c) umeću se sljedeći stavci ■ :

„1.a Krajnji kupci prije sklapanja ili produljenja bilo kojeg ugovora iz stavka 1. ovog članka dobivaju sažetak ključnih ugovornih uvjeta u uočljivom obliku, napisan jasnim i sažetim jezikom. U tom se sažetku *navode prava iz članka 10. stavaka 3. i 4.*, a uključuje barem sljedeće:

- (a) ukupnu cijenu i *njezinu raščlambu*;
- (b) *objašnjenje o tome je li cijena fiksna, varijabilna ili dinamična*;
- (c) *e-adresu opskrbljivača i broj dežurne telefonske linije za pomoć potrošačima; kao i*
- (d) *prema potrebi, informacije o jednokratnim plaćanjima, promotivnim akcijama, dodatnim uslugama i popustima.*

Komisija u tom pogledu daje smjernice. ■

1.b Države članice osiguravaju da krajnji kupci s ugovorima o opskrbi električnom energijom s obveznim trajanjem i fiksnim cijenama nisu isključeni iz sudjelovanja, ako se za to odluče, u upravljanju potrošnjom i dijeljenju energije ni iz aktivnog doprinošenja ispunjavanju potreba za fleksibilnošću nacionalnog elektroenergetskog sustava.”;

(d) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. **█** Države članice osiguravaju da opskrbljivači krajnjim kupcima pruže sve potrebne informacije o pogodnostima, troškovima i rizicima *različitih vrsta* ugovora *o električnoj energiji* i osiguravaju da se od opskrbljivača traži da u skladu s time krajnjim kupcima stave na raspolaganje informacije, među ostalim o tome da je potrebno imati ugrađeno odgovarajuće brojilo električne energije. Regulatorna tijela:

- (a) prate tržišna kretanja i procjenjuju rizike koje novi proizvodi i usluge mogu prouzročiti te rješavaju slučajeve zlouporabe;
- (b) *poduzimaju odgovarajuće mjere ako se utvrde nedopuštene naknade za raskidanje ugovora u skladu s člankom 12. stavkom 3.*”;

(5) umeće se sljedeći članak:

„Članak 15.a”

Pravo na dijeljenje energije

1. *Države članice osiguravaju da* sva kućanstva, mala i srednja poduzeća, javna tijela *i, ako je država članica tako odlučila, druge kategorije krajnjih kupaca,* imaju pravo sudjelovati u dijeljenju energije kao aktivni kupci *na nediskriminirajući način, unutar iste zone trgovanja ili ograničenijeg zemljopisnog područja, kako utvrdi država članica.*

2. ***Države članice osiguravaju da*** aktivni kupci imaju pravo međusobno dijeliti energiju na temelju privatnih sporazuma ili posredstvom pravnog subjekta. ***Sudjelovanje u dijeljenju energije ne smije biti dio primarne trgovačke ili profesionalne djelatnosti aktivnih kupaca.***
3. Aktivni kupci mogu ***imenovati*** treću stranu ***organizatorom dijeljenja energije za potrebe:***
 - (a) ***komuniciranja o aranžmanima o dijeljenju energije s drugim relevantnim subjektima, kao što su opskrbljivači i mrežni operatori, među ostalim o aspektima povezanim s primjenjivim tarifama i naknadama, porezima ili pristojbama;***
 - (b) ***pružanja potpore pri upravljanju fleksibilnim opterećenjima iza brojila i njihovim uravnoteživanjem, distribuiranim sredstvima za proizvodnju i skladištenje energije iz obnovljivih izvora koja su dio relevantnog aranžmana o dijeljenju energije;***
 - (c) ***ugovaranja i obračuna aktivnih kupaca koji sudjeluju u dijeljenju energije;***
 - (d) ***instalacije i rada, uključujući mjerenje i održavanje, postrojenja za proizvodnju ili skladištenje.***

Organizator dijeljenja energije ili neka treća strana može biti vlasnik postrojenja za skladištenje ili proizvodnju energije iz obnovljivih izvora **snage do 6 MW ili ga voditi, a da se pritom ne smatra aktivnim kupcem, osim ako jedan od aktivnih kupaca sudjeluje u projektu dijeljenja energije.**

Organizator dijeljenja energije osigurava nediskriminirajuće usluge i transparentne cijene, tarife i uvjete pružanja usluga. U pogledu točke (c) prvog podstavka ovog članka primjenjuju se članci 10., 12. i 18. Države članice utvrđuju okvir za primjenu ovog stavka.

4. Države članice osiguravaju da aktivni kupci koji sudjeluju u dijeljenju energije:
- (a) imaju pravo da se električna energija **isporučena u mrežu oduzme od** njihove ukupne potrošnje mjerene u vremenskom razdoblju koje nije dulje od razdoblja obračuna odstupanja i ne dovodeći u pitanje primjenjive **nediskriminirajuće** poreze, pristojbe i naknade za mrežu **koje odražavaju troškove;**
 - (b) uživaju sva prava i obveze potrošača kao krajnji kupci na temelju ove Direktive **■** ;

- (c) *ne moraju ispunjavati obveze opskrbljivača ako se energija dijeli među kućanstvima s instaliranim kapacitetom do 10,8 kW za pojedinačna kućanstva i do 50 kW za višestambene zgrade;*
- (d) imaju pristup *dobrovoljnim* predlošcima ugovora s poštenim i transparentnim uvjetima za ■ ugovore *o dijeljenju energije*;
- (e) u slučaju sukoba koji proizlazi iz ugovora o dijeljenju energije krajnji kupci imaju pristup izvansudskom rješavanju sporova *s drugim sudionicima u ugovoru o dijeljenju energije* u skladu s člankom 26.;

- (e)* nisu podvrgnuti nepoštenom i diskriminirajućem postupanju sudionika na tržištu ili njihovih subjekata odgovornih za odstupanje;
- (f)* obaviješteni su o mogućim promjenama zona trgovanja u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) 2019/943 i o činjenici da je pravo na dijeljenje energije ograničeno *u skladu sa stavkom 1. ovog stavka*;
- (g)* *o aranžmanima o dijeljenju energije obavješćuju relevantne operatore sustava i sudionike na tržištu, uključujući relevantne opskrbljivače, izravno ili posredstvom organizatora dijeljenja energije .*

Države članice mogu prilagoditi najveći instalirani kapacitet iz prvog podstavka točke (c) u skladu sa sljedećim:

- (a)* *u slučaju pojedinačnih kućanstava instalirani kapacitet može se povećati na 30 kW;*
 - (b)* *u slučaju višestambenih zgrada instalirani kapacitet može se povećati na 100 kW ili smanjiti na najmanje 40 kW; bilo kakvo smanjenje može se primijeniti samo u slučaju propisno opravdanih posebnih okolnosti koje su posljedica manje prosječne veličine stanova.*
5. *Ako su druge kategorije krajnjih kupaca koji sudjeluju u sustavima dijeljenja energije veće od srednjih poduzeća, primjenjuju se sljedeći dodatni uvjeti:*
- (a)* *instalirani kapacitet postrojenja za proizvodnju povezanog sa sustavom dijeljenja energije ne smije biti veći od 6 MW;*
 - (b)* *dijeljenje energije odvija se na lokalnom ili ograničenom zemljopisnom području, kako ga definira dotična država članica.*

6. Države članice osiguravaju da relevantni operatori prijenosnih sustava ili operatori distribucijskih sustava ili druga imenovana tijela:
- (a) prate, prikupljaju i potvrđuju podatke o mjerenju povezane s električnom energijom koja se dijeli te ih dostavljaju relevantnim krajnjim kupcima i sudionicima na tržištu najmanje jednom mjesečno i u skladu s člankom 23. ***te u tu svrhu uspostavljaju odgovarajuće sustave informacijske tehnologije;***
 - (b) osiguravaju relevantnu kontaktnu točku za:
 - i. registraciju ugovora o dijeljenju energije;
 - ii. ***stavljanje na raspolaganje praktičnih informacija za dijeljenje energije;***
 - iii. primanje informacija o relevantnim mjernim mjestima, promjenama lokacije i sudjelovanju; te
 - iv. kada je to primjenjivo, jasnu, transparentnu i pravodobnu potvrdu metoda izračuna.
7. Države članice poduzimaju odgovarajuće i nediskriminirajuće mjere kako bi ugroženim kupcima i kupcima pogođenima energetske siromaštvom osigurale pristup programima dijeljenja energije. Te mjere mogu uključivati mjere financijske potpore ili dodjelu proizvodnih kvota.

8. *Države članice osiguravaju da u okviru projekata dijeljenja energije koji su u vlasništvu javnih tijela električna energija koja se dijeli bude dostupna ugroženim kupcima i kupcima pogođenima energetske siromaštvom. Pritom države članice u najvećoj mogućoj mjeri potiču da količina te dostupne energije u prosjeku iznosi najmanje 10 % energije koja se dijeli.*
9. *Države članice mogu poticati uvođenje priključnih solarnih minisustava kapaciteta do 800 W u zgradama i na njima.*
10. *Komisija pruža smjernice državama članicama bez povećavanja administrativnog opterećenja kako bi im pomogla u uspostavi standardiziranog pristupa dijeljenju energije i kako bi se osigurali jednaki uvjeti za zajednice obnovljive energije i energetske zajednice građana.*
11. *Ovim se člankom ne dovode u pitanje pravo kupaca da odaberu svojeg opskrbljivača u skladu s člankom 4. ni primjenjiva nacionalna pravila za ovlašćivanje opskrbljivača.”;*

(6) umeće se sljedeći članak:

„Članak 18.a

Upravljanje rizicima opskrbljivača

1. **█** Regulatorna tijela *ili, ako je država članica u tu svrhu imenovala alternativno neovisno nadležno tijelo, to imenovano nadležno tijelo, uzimajući u obzir veličinu opskrbljivača i strukturu tržišta, prema potrebi i provedbom testiranja otpornosti na stres*, osiguravaju da opskrbljivači:
 - (a) imaju i provode odgovarajuće strategije zaštite kako bi ograničili rizik od promjena u veleprodajnoj opskrbi električnom energijom za gospodarsku održivost svojih ugovora s kupcima, uz istodobno održavanje likvidnosti i praćenje cjenovnih signala s kratkoročnih tržišta;
 - (b) *poduzimaju sve razumne mjere kako bi ograničili rizik od prekida opskrbe.*
2. Strategije zaštite opskrbljivača od rizika mogu uključivati primjenu ugovora o kupnji energije *ili druge odgovarajuće instrumente, kao što su terminski ugovori*. Ako postoje dovoljno razvijena tržišta za ugovore o kupnji energije koja omogućuju učinkovito tržišno natjecanje, države članice mogu zahtijevati da se dio izloženosti opskrbljivača promjenama veleprodajnih cijena električne energije obuhvati ugovorima o kupnji energije proizvedene iz obnovljivih izvora koji odgovaraju trajanju njihove izloženosti riziku na strani potrošača, pod uvjetom da se poštuje pravo tržišnog natjecanja Unije.

3. Države članice nastoje osigurati dostupnost proizvoda za zaštitu od rizika energetske zajednicama građana i zajednicama obnovljive energije ***i uspostaviti povoljne uvjete u tu svrhu.***”;

(7) u članku 27. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Države članice osiguravaju da svi kupci iz kategorije kućanstvo, i, kada to države članice smatraju prikladnim, mala poduzeća, imaju pravo na univerzalnu uslugu, naime pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete unutar svojeg državnog područja po konkurentnim, jednostavno i jasno usporedivim, transparentnim i nediskriminacijskim cijenama. Kako bi osigurale pružanje univerzalne usluge, države članice operatorima distribucijskih sustava nameću obvezu priključivanja kupaca na njihovu mrežu po uvjetima i tarifama utvrđenima u skladu s postupkom predviđenim u članku 59. stavku 7. Ovom se Direktivom ne sprečava države članice da ojačaju tržišni položaj kupaca iz kategorije kućanstava te malih i srednjih kupaca koji nisu kućanstva promicanjem mogućnosti za dobrovoljno udruživanje predstavnika za tu kategoriju kupaca.”;

(7) umeće se ■ sljedeći članak:

„Članak 27.a

Opskrbljivač zadnjeg izbora

1. *Ako države članice još nisu uspostavile sustav opskrbljivača zadnjeg izbora, uvode takav sustav kako bi osigurale kontinuitet opskrbe* barem za kupce iz kategorije kućanstvo. Opskrbljivači zadnjeg izbora imenuju se pravednim ■ , transparentnim i nediskriminirajućim postupkom.
2. Krajnji kupci koji se preusmjeravaju na opskrbljivače zadnjeg izbora *i dalje uživaju sva* svoja prava kao kupci, kako je utvrđeno *u ovoj Direktivi*.
3. Države članice osiguravaju da opskrbljivači zadnjeg izbora bez odgode obavijeste preusmjerene kupce o uvjetima i osiguravaju neometan kontinuitet usluge za te kupce tijekom *razdoblja potrebnog za pronalaženje novog opskrbljivača, koje traje* najmanje šest mjeseci.

4. Države članice osiguravaju da se krajnjim kupcima pružaju informacije i da ih se potiče da prijeđu na tržišno utemeljenu ponudu.
5. Države članice mogu zahtijevati od opskrbljivača zadnjeg izbora da električnom energijom opskrbljuje kupce iz kategorije kućanstvo *te mala i srednja poduzeća* koji ne primaju tržišno utemeljene ponude. U takvim slučajevima primjenjuju se uvjeti iz članka 5. ”;

(8) *umeće se sljedeći članak:*

„Članak 28.a

Zaštita od isključivanja ■

1. Države članice *poduzimanjem odgovarajućih mjera, među ostalim zabranom isključivanja ili drugim jednakovrijednim mjerama*, osiguravaju da ugroženi kupci *i kupci pogođeni energetske siromaštvom* budu *u potpunosti* zaštićeni od isključivanja električne energije. To se propisuje kao dio koncepta ugroženih kupaca na temelju članka 28. stavka 1. ■ , ne dovodeći u pitanje mjere utvrđene u *članku 10. stavku 11.*

Pri obavješćivanju Komisije o prenošenju ove Direktive države članice objašnjavaju odnos između prvog podstavka i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje te mjera donesenih radi provedbe prvog podstavka.

2. *Države članice osiguravaju da opskrbljivači ne raskinu ugovore i ne izvrše isključivanje na temeljima u vezi s kojima obrađuju pritužbu u skladu s člankom 10. stavkom 9. ili koji su predmet mehanizma izvansudskog rješavanja sporova u skladu s člankom 26. Takva pritužba ili primjena navedenog mehanizma ne utječe na ugovorna prava i obveze stranaka. Države članice mogu poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se izbjegla zlouporaba postupka.*
3. *Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi kupcima omogućile da izbjegnu isključivanje, što može uključivati:*
 - (a) *promicanje dobrovoljnih kodeksa za opskrbljivače i kupce o sprečavanju i upravljanju slučajevima kupaca koji kasne s plaćanjima; ti se aranžmani mogu odnositi na potporu kupcima u upravljanju svojom potrošnjom energije i troškovima, uključujući upozoravanje na neuobičajeno velika povećanja energije ili upotrebu u zimskoj i ljetnoj sezoni, ponudu odgovarajućih fleksibilnih planova otplate, mjere savjetovanja o dugu, samoočitanje stanja brojila i bolju komunikaciju s kupcima i agencijama za potporu;*
 - (b) *promicanje obrazovanja kupaca i osvješćivanja o njihovim pravima i upravljanju dugom;*

- (c) pristup financiranju, vrijednosnim kuponima ili subvencijama za potporu u plaćanju računa;*
- (d) poticanje i olakšavanje očitavanja brojila svaka tri mjeseca ili, prema potrebi, za kraća obračunska razdoblja, ako je uveden sustav redovitog samoočitavanja od strane krajnjeg kupca kako bi se ispunile obveze iz Priloga I. točke 2. podtočaka (a) i (b) u pogledu učestalosti obračuna i pružanja informacija o obračunu.”;*

(9) u članku 31. stavci 2. i 3. zamjenjuju se sljedećim:

- „2. U svakom slučaju operator distribucijskog sustava ne smije diskriminirati korisnike sustava ili kategorije korisnika sustava, uključujući zajednice obnovljive energije i energetske zajednice građana, posebno u korist svojih povezanih poduzeća.
3. **Operatori** distribucijskih sustava korisnicima sustava pružaju informacije koje su im potrebne za učinkovit pristup sustavu i korištenje njime. **Operatori** distribucijskih sustava posebice na transparentan način objavljuju jasne informacije o raspoloživom kapacitetu za nove priključke u svojem području rada, *s visokom prostornom granularnošću, poštujući javnu sigurnost i povjerljivost podataka*, uključujući *kapacitet na temelju zahtjeva za priključenje i mogućnost fleksibilne veze* u zagušenim područjima. *Te informacije uključuju kriterije za izračun raspoloživog kapaciteta za nove priključke. Operatori distribucijskih sustava redovito ažuriraju te informacije, a u svakom slučaju najmanje jednom u tri mjeseca.*

Operatori distribucijskih sustava korisnicima sustava također na jasan i transparentan način dostavljaju informacije o statusu i obradi njihovih zahtjeva za priključenje. Te informacije dostavljaju u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva. ***Ako traženi priključak nije odobren ni trajno odbijen, operatori distribucijskih sustava redovito ažuriraju te informacije, a najmanje jednom u tri mjeseca.***”;

- 3.a Operatori distribucijskih sustava korisnicima sustava pružaju mogućnost podnošenja zahtjeva za priključenje na mrežu i dostavljanja odgovarajuće dokumentacije isključivo u digitalnom obliku.***
- 3.b Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati stavak 3. na integrirana elektroenergetska poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih kupaca ili koja opslužuju male izolirane sustave. Države članice mogu odlučiti primijeniti prag koji je niži od 100 000 priključenih kupaca.***

Države članice potiču integrirana elektroenergetska poduzeća koja opslužuju manje od 100 000 priključenih kupaca da korisnicima sustava jednom godišnje dostave informacije iz stavka 3. i promiču suradnju među operatorima distribucijskih sustava u tu svrhu.”;

(10) u članku 33. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća*, države članice osiguravaju potreban regulatorni okvir kako bi se olakšalo priključivanje javno dostupnih i privatnih mjesta za punjenje s funkcionalnostima pametnog punjenja i funkcionalnostima dvosmjernog punjenja u skladu s člankom 20.a Direktive (EU) 2018/2001 na distribucijske mreže. Države članice osiguravaju da operatori distribucijskih sustava surađuju na nediskriminirajućoj osnovi sa svakim poduzećem koje ima u vlasništvu ili razvija mjesta za punjenje električnih vozila, upravlja njima ili ih vodi, među ostalim u pogledu priključivanja na mrežu.

* *Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva SL L 307, 28.10.2014., str. 1.).”;*

(11) u članku 40. umeće se sljedeći stavak:

„**6.a** Zahtjevi iz stavaka 5. i 6. ovog članka ne primjenjuju se na proizvode za smanjenje vršne potrošnje nabavljene u skladu s člankom 7.a Uredbe (EU) 2019/943.”;

(12) članak 59. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. mijenja se kako slijedi:

i. točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) **■** osiguravanje, u bliskoj suradnji s drugim regulatornim tijelima, da jedinstvena platforma za dodjelu uspostavljena u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2016/1719*, ENTSO za električnu energiju i tijelo EU-a za ODS-ove ispunjavaju svoje obveze na temelju ove Direktive, Uredbe (EU) 2019/943, mrežnih pravila i smjernica donesenih u skladu s člancima 59., 60 i 61. Uredbe (EU) 2019/943 i drugog relevantnog prava Unije, uključujući u pogledu prekograničnih pitanja, te odluka ACER-a, i zajedničkog utvrđivanja neispunjavanja obveza jedinstvene platforme za dodjelu, ENTSO-a za električnu energiju i tijela EU-a za ODS-ove; ako regulatorna tijela ne uspiju postići dogovor u roku od četiri mjeseca od početka savjetovanja za potrebe zajedničkog utvrđivanja neispunjavanja obveza, predmet se upućuje ACER-u na odlučivanje, u skladu s člankom 6. stavkom 10. Uredbe (EU) 2019/942;

* Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta (SL L 259, 27.9.2016., str. 42).”;

ii. točka (z) zamjenjuje se sljedećim:

„(z) ■ praćenje uklanjanja neopravdanih prepreka razvoju i ograničenja razvoja potrošnje električne energije iz vlastite proizvodnje, *dijeljenja energije, zajednica obnovljive energije* i energetskih zajednica građana, uključujući *prepreke i ograničenja koji sprečavaju* povezivanje distribuirane fleksibilne proizvodnje energije u razumnom roku, u skladu s člankom **58. točkom (d).**”;

(b) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„4. Regulatorno tijelo smješteno u državi članici u kojoj se nalazi sjedište jedinstvene platforme za dodjelu, ENTSO-a za električnu energiju ili tijela EU-a za ODS-ove ima ovlast za izricanje učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija tim subjektima ako ne ispunjavaju svoje obveze na temelju ove Direktive, Uredbe (EU) 2019/943 ili bilo koje relevantne pravno obvezujuće odluke regulatornog tijela ili ACER-a, ili za predlaganje izricanja takvih sankcija nadležnom sudu.”;

(13) u članku 66. dodaju se sljedeći stavci:

„6. Odstupajući od članka 40. stavka 4., operatori prijenosnih sustava u Estoniji, Latviji i Litvi imaju mogućnost osloniti se na usluge uravnoteženja koje pružaju domaći pružatelji usluga skladištenja električne energije, poduzeća povezana s operatorima prijenosnih sustava i druga postrojenja u vlasništvu operatora prijenosnih sustava.

Odstupajući od članka 54. stavka 2., Estonija, Latvija i Litva mogu svojim operatorima prijenosnih sustava i poduzećima povezanim s operatorima prijenosnih sustava dopustiti da imaju u vlasništvu postrojenja za skladištenje energije te da ih razvijaju, vode i upravljaju njima bez primjene otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg natječajnog postupka te takvim postrojenjima za skladištenje energije mogu dopustiti kupnju ili prodaju električne energije na tržištima uravnoteženja.

Odstupanja iz prvog i drugog podstavka primjenjuju se do tri godine nakon pristupanja Estonije, Latvije i Litve sinkronom području kontinentalne Europe. Ako je to potrebno radi očuvanja sigurnosti opskrbe, Komisija može odobriti produljenje početnog trogodišnjeg razdoblja za najviše pet godina.

7. ***Odstupajući od članka 40. stavka 4. i članka 54. stavka 2., Cipar može dopustiti operatoru svojeg prijenosnog sustava da ima u vlasništvu postrojenja za skladištenje energije te da ih razvija, vodi i upravlja njima bez primjene otvorenog, transparentnog i nediskriminirajućeg natječajnog postupka.***

Odstupanje iz prvog podstavka primjenjuje se dok se prijenosni sustav u Cipru ne poveže s prijenosnim sustavima drugih država članica putem međupovezanosti.”;

(14) umeće se sljedeći članak ■ :

„Članak 66.a

Pristup cjenovno pristupačnoj energiji tijekom krize cijena električne energije

1. ***Vijeće može provedbenom odlukom na prijedlog*** Komisije proglasiti krizu cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) vrlo visoke ***prosječne*** cijene na veleprodajnim tržištima električne energije koje su najmanje dva i pol puta veće od prosječne cijene tijekom prethodnih pet godina, ***a iznose najmanje 180 EUR/MWh***, za koje se očekuje da će ostati visoke najmanje šest mjeseci. ***Pri izračunu prosječne cijene tijekom prethodnih pet godina ne uzimaju se u obzir razdoblja za koja je proglašena kriza cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije;***

- (b) nagla povećanja maloprodajnih cijena električne energije **u rasponu od 70 %**, za koja se očekuje da će se nastaviti tijekom najmanje **tri** mjeseca;

2. U provedbenoj odluci iz stavka 1. **navodi se** razdoblje valjanosti te provedbene odluke, koje može trajati najviše godinu dana. **To se razdoblje može produžiti u skladu s postupkom utvrđenim u stavku 8. za uzastopna razdoblja od najviše godine dana.**
3. **Proglašenje krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije na temelju stavka 1. osigurava jednake uvjete u svim državama članicama na koje provedbena odluka utječe kako se ne bi neopravdano narušilo unutarnje tržište.**
4. **Ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u stavku 1., Komisija podnosi prijedlog o proglašenju krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije, koji uključuje predloženo razdoblje valjanosti provedbene odluke.**
5. **Vijeće može kvalificiranom većinom izmijeniti prijedlog Komisije podnesen na temelju stavka 4. ili 8.**

6. Ako je *Vijeće* donijelo provedbenu odluku na temelju stavka 1., države članice mogu tijekom razdoblja valjanosti te odluke primjenjivati *privremene* ciljane javne intervencije u određivanje cijena opskrbe malih i srednjih poduzeća električnom energijom. Takve javne intervencije:
- (a) ograničene su na najviše 70 % potrošnje korisnika tijekom istog razdoblja prethodne godine i zadržavaju poticaj za smanjenje potražnje;
 - (b) ispunjavaju uvjete iz članka 5. stavaka 4. i 7.;
 - (c) ako je to relevantno, ispunjavaju uvjete utvrđene u stavku 7. ovog članka;
 - (d) *osmišljene su tako da se maksimalno smanji negativna fragmentacija unutarnjeg tržišta.*

7. Ako je *Vijeće* donijelo provedbenu odluku na temelju stavka 1., države članice tijekom razdoblja valjanosti te odluke mogu, odstupajući od članka 5. stavka 7. točke (c), pri provedbi ciljanih javnih intervencija u određivanje cijena opskrbe električnom energijom na temelju članka 5. stavka 6. ili stavka 6. ovog članka, iznimno i privremeno odrediti cijenu opskrbe električnom energijom koja je niža od troškova ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) cijena utvrđena za kupce iz kategorije kućanstvo primjenjuje se samo na najviše 80 % medijana potrošnje kućanstva i zadržava poticaj za smanjenje potražnje;
 - (b) nema diskriminacije među opskrbljivačima;
 - (c) opskrbljivačima se isplaćuje naknada za opskrbu nižu od troška ***na transparentan i nediskriminirajući način;***
 - (d) svi opskrbljivači imaju pravo na istoj osnovi dostaviti ponude za cijenu opskrbe električnom energijom koja je niža od troškova;
 - (e) ***predloženim mjerama ne narušava se unutarnje tržište električne energije.***

8. *Komisija pravodobno prije isteka razdoblja valjanosti navedenog na temelju stavka 2. ocjenjuje jesu li uvjeti utvrđeni u stavku 1. i dalje ispunjeni. Ako Komisija smatra da su uvjeti iz stavka 1. i dalje ispunjeni, Vijeću podnosi prijedlog o produljenju razdoblja valjanosti provedbene odluke donesene na temelju stavka 1. Ako Vijeće odluči produljiti razdoblje valjanosti, tijekom tog produljenog razdoblja primjenjuju se stavci 6. i 7.*

Komisija kontinuirano ocjenjuje i prati učinak mjera donesenih na temelju ovog članka i redovito objavljuje rezultate tih ocjena.”;

(15) u članku 69. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Komisija do 31. prosinca 2025. preispituje provedbu ove Direktive te o tome podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću. Prema potrebi, Komisija zajedno s izvješćem ili nakon njega podnosi zakonodavni prijedlog.

U okviru preispitivanja koje provodi Komisija posebno se ocjenjuje kvaliteta usluge koja se nudi krajnjim kupcima te pitanje jesu li kupci, posebno ugroženi kupci i kupci pogođeni energetske siromaštvom, primjereno zaštićeni ovom Direktivom.”.

Članak 3.
Prenošenje

1. *Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom do... [šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Direktive].*

Odstupajući od prvog podstavka ovog članka, države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s člankom 1. točkama 2. i 4. do... [24 mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Direktive].

One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. *Države članice Komisiji dostavljaju tekst mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.*

Članak 4.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu *dvadesetog* dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 5.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u ...

Za Europski parlament

Predsjednica

Za Vijeće

Predsjednik

**PRIOLOG: SUBJEKTI ILI OSOBE
OD KOJIH JE IZVJESTITELJ PRIMIO INFORMACIJE**

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku izvjestitelj izjavljuje da je tijekom pripreme izvješća, prije njegova usvajanja u odboru, primio informacije od sljedećih subjekata ili osoba:

Subjekt i/ili osoba
Eurelectric
European Network of Transmission System Operators for Electricity
E.ON SE
PGE Polska Grupa Energetyczna SA
Nordenergi
EDF France
Climate Action Network Europe
European Commission (DG ENER)
Ørsted A/S
Acciona S.A.
Nominated Electricity Market Operator (NEMO) committee - OMIE
E.DSO – European Distribution System Operators
Alcoa
EASE
GEODE
ACER
BEUC
ASEALEN
REScoop.eu
EREF
Instituto de Investigación Tecnológica de Comillas (IIT)
Permanent Representation of Germany
Arcelor Mittal
RWE
EEX
Uniper
Nord Pool AS
European Committee of the Regions
Shell
Vattenfall
EGEC
smartEn Smart Energy Europe
DSO Entity
Asociación de Comercializadores Independientes de Energía (ACIE)
European Economic and Social Committee
Naturgy
ENI
Permanent Representation of Denmark

Eurometaux
Euromines
Fondation Abbé Pierre, Friends of the Earth Europe, FEANTSA, ESF
Institute for European Environmental Policy
ENEL
Solar Power Europe
Red Eléctrica Española
Permanent Representation of Spain
Permanent Representation of Luxembourg
RE-Source Platform
E3G
Wind Europe

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestitelja.

30.6.2023

MIŠLJENJE ODBORA ZA EKONOMSKU I MONETARNU POLITIKU

upućeno Odboru za industriju, istraživanje i energetiku

o Prijedlogu uredbe (EU) Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni uredbi (EU) 2019/943 i (EU) 2019/942 te direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji
(COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD))

Izvjestitelj za mišljenje: Pedro Silva Pereira

AMANDMANI

Odbor za ekonomsku i monetarnu politiku poziva Odbor za industriju, istraživanje i energetiku da kao nadležni odbor uzme u obzir sljedeće amandmane:

Amandman 1

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Kao odgovor na tu situaciju, Komunikacija o cijenama energije koju je Komisija predstavila u listopadu 2021. sadržavala je paket mjera koje bi EU i njegove države članice mogli primijeniti za ublažavanje neposrednog učinka visokih cijena energije na kućanstva i poduzeća (uključujući potpore dohotku, porezne olakšice, uštedu plina i mjere skladištenja) te za jačanje otpornosti na buduće cjenovne šokove. U svojoj Komunikaciji od 8. ožujka 2022. naslovljenoj „REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju”¹⁸ Komisija je predstavila niz dodatnih mjera za jačanje paketa instrumenata i odgovor

Izmjena

(3) Kao odgovor na tu situaciju, Komunikacija o cijenama energije koju je Komisija predstavila u listopadu 2021. sadržavala je paket mjera koje bi EU i njegove države članice mogli primijeniti za ublažavanje neposrednog učinka visokih cijena energije na kućanstva i poduzeća (uključujući potpore dohotku, porezne olakšice, uštedu plina i mjere skladištenja) te za jačanje otpornosti na buduće cjenovne šokove. U svojoj Komunikaciji od 8. ožujka 2022. naslovljenoj „REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju”¹⁸ Komisija je predstavila niz dodatnih mjera za jačanje paketa instrumenata i odgovor

na rastuće cijene energije. Komisija je 23. ožujka 2022. **uspostavila i** privremeni sustav državnih potpora kako bi se omogućile određene subvencije za ublažavanje učinaka visokih cijena energije.¹⁹

¹⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju, COM(2022) 108 final.

¹⁹ Komunikacija Komisije – Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu, C 131 I/01, C/2022/1890.

Amandman 2

Prijedlog uredbe

Uvodna izjava 3.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

na rastuće cijene energije. Komisija je 23. ožujka 2022. **donijela privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama kojim se uspostavlja** privremeni sustav državnih potpora kako bi se omogućile određene subvencije za ublažavanje učinaka visokih cijena energije.¹⁹ **Okvir je 9. ožujka 2023. zamijenjen privremenim okvirom za krize i tranziciju kojim se omogućuje fleksibilnost i jednostavnost odgovora na krizu uz istodobno osiguravanje ciljane potpore i kohezijskih ciljeva te doprinosi postizanju ciljeva industrijskog plana u okviru zelenog plana.**

¹⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – REPowerEU: Zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju, COM(2022) 108 final.

¹⁹ Komunikacija Komisije – Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu, C 131 I/01, C/2022/1890.

Izmjena

(3 a) Privremeni okvir za krizu i tranziciju u području državnih potpora dio je drugog stupa industrijskog plana u okviru zelenog plana. Treba napomenuti da je riječ o privremenom i ciljanom okviru te da postoje kompromisi između ubrzanja financiranja proizvodnje čistih tehnologija u Europi i cjelovitosti unutarnjeg tržišta jer nemaju sve države članice isti fiskalni prostor za provedbu

potrebnih ulaganja. Stoga su potrebni odgovarajući instrumenti kako bi se strukturno odgovorilo na potrebe za ulaganjima.

Amandman 3

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 3.b (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(3 b) Rast cijena energije, dodatno pogoršan ruskom agresijom na Ukrajinu i prekomjernim špekulativnim praksama sudionika na tržištu, doveo je do inflacijskih pritisaka i povećanja nejednakosti.

Amandman 4

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 11.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(11) Reforma modela tržišta električne energije trebala bi koristiti ne samo potrošačima iz kategorije kućanstava **nego i potaknuti konkurentnost industrija** Unije **olakšavajući im** ulaganja u čistu tehnologiju koja su im potrebna kako bi dovršile prelazak na nultu neto stopu emisija. Energetsku tranziciju u Uniji potrebno je poduprijeti snažnim temeljima proizvodnje uporabom čistih tehnologija. Ovim će se reformama poduprijeti cjenovno pristupačna elektrifikacija industrije i pozicioniranje Unije kao globalnog predvodnika kad je riječ o istraživanju i inovacijama u području tehnologija čiste energije.

(11) Reforma modela tržišta električne energije trebala bi koristiti ne samo potrošačima iz kategorije kućanstava, **već i omogućiti industrijama** Unije ulaganja u čistu tehnologiju koja su im potrebna kako bi dovršile prelazak na nultu neto stopu emisija. Energetsku tranziciju u Uniji potrebno je poduprijeti snažnim temeljima proizvodnje uporabom čistih tehnologija. Ovim će se reformama poduprijeti cjenovno pristupačna elektrifikacija industrije i pozicioniranje Unije kao globalnog predvodnika kad je riječ o istraživanju i inovacijama u području tehnologija čiste energije.

Amandman 5

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 19.

Tekst koji je predložila Komisija

(19) Potrošačima i opskrbljivačima potrebna su djelotvorna i učinkovita dugoročna tržišta kako bi se obuhvatila njihova dugotrajna izloženost cijenama i smanjila ovisnost o kratkoročnim cijenama. Kako bi se osiguralo da kupci energije u cijelom EU-u mogu u potpunosti iskoristiti prednosti integriranih tržišta električne energije i tržišnog natjecanja u cijeloj Uniji, funkcioniranje dugoročnog tržišta električne energije Unije trebalo bi poboljšati uspostavom regionalnih virtualnih čvorišta kako bi se prevladala postojeća rascjepkanost tržišta i niska likvidnost u mnogim zonama trgovanja. **Regionalna virtualna čvorišta trebala bi obuhvaćati više zona trgovanja i istodobno osiguravati odgovarajuću korelaciju cijena. Neke zone trgovanja možda nisu obuhvaćene virtualnim čvorištem u smislu doprinosa referentnoj cijeni čvorišta. Međutim, čvorište bi i dalje trebalo sudionike na tržištu iz tih zona trgovanja moći zaštititi od rizika.**

Amandman 6

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 21.

Tekst koji je predložila Komisija

(21) Kako bi se povećale mogućnosti sudionika na tržištu za zaštitu od rizika, trebalo bi proširiti ulogu jedinstvene platforme za dodjelu utvrđenu u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2016/1719. Jedinstvena platforma za dodjelu trebala bi nuditi trgovanje financijskim dugoročnim pravima prijenosa između različitih zona trgovanja i regionalnih virtualnih čvorišta. Nalozi koje su dostavili sudionici na tržištu za financijska prava prijenosa **moraju se**

Izmjena

(19) Potrošačima i opskrbljivačima potrebna su djelotvorna i učinkovita dugoročna tržišta kako bi se obuhvatila njihova dugotrajna izloženost cijenama i smanjila ovisnost o kratkoročnim cijenama. Kako bi se osiguralo da kupci energije u cijelom EU-u mogu u potpunosti iskoristiti prednosti integriranih tržišta električne energije i tržišnog natjecanja u cijeloj Uniji, funkcioniranje dugoročnog tržišta električne energije Unije trebalo bi poboljšati uspostavom regionalnih virtualnih čvorišta kako bi se prevladala postojeća rascjepkanost tržišta i niska likvidnost u mnogim zonama trgovanja. **Komisija bi trebala procijeniti dodanu vrijednost regionalnih virtualnih čvorišta i tu procjenu predstaviti suzakonodavcima.**

Izmjena

(21) Kako bi se povećale mogućnosti sudionika na tržištu za zaštitu od rizika, trebalo bi proširiti ulogu jedinstvene platforme za dodjelu utvrđenu u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2016/1719. Jedinstvena platforma za dodjelu trebala bi nuditi trgovanje financijskim dugoročnim pravima prijenosa između različitih zona trgovanja i, **ako su uspostavljena**, regionalnih virtualnih čvorišta. Nalozi koje su dostavili sudionici na tržištu za

upariti s istodobnom dodjelom dugoročnog prekozonkog kapaciteta. Takvo uparivanje i dodjeljivanje trebalo bi redovito provoditi kako bi se sudionicima na tržištu osigurala dostatna likvidnost, a time i učinkovite mogućnosti zaštite od rizika. Dugoročna prava prijenosa trebala bi se izdavati s čestim rokovima dospijeća (od mjesec dana unaprijed do najmanje tri godine unaprijed) kako bi bila usklađena s uobičajenim razdobljem zaštite sudionika na tržištu. Jedinstvena platforma za dodjelu trebala bi podlijevati praćenju i mjerama izvršenja kako bi se osiguralo da pravilno obavlja svoje zadaće.

financijska prava prijenosa **trebali bi** se upariti s istodobnom dodjelom dugoročnog prekozonkog kapaciteta. Takvo uparivanje i dodjeljivanje trebalo bi redovito provoditi kako bi se sudionicima na tržištu osigurala dostatna likvidnost, a time i učinkovite mogućnosti zaštite od rizika. Dugoročna prava prijenosa trebala bi se izdavati s čestim rokovima dospijeća (od mjesec dana unaprijed do najmanje tri godine unaprijed) kako bi bila usklađena s uobičajenim razdobljem zaštite sudionika na tržištu. Jedinstvena platforma za dodjelu trebala bi podlijevati praćenju i mjerama izvršenja kako bi se osiguralo da pravilno obavlja svoje zadaće.

Amandman 7

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 30.

Tekst koji je predložila Komisija

(30) Ako države članice odluče podupirati nova javno financirana ulaganja („neposredne programe zaštite cijena”) u proizvodnju električne energije s niskim emisijama ugljika iz nefosilnih goriva za postizanje ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije, ti bi programi trebali biti strukturirani s pomoću dvosmjernih ugovora za razlike tako da uključuju, uz jamstvo prihoda, ograničenje visine tržišnih prihoda od predmetnih proizvodnih sredstava. Nova ulaganja u proizvodnju električne energije trebala bi uključivati ulaganja u nova postrojenja za proizvodnju električne energije, ulaganja u obnovu kapaciteta postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije te ulaganja u proširenje postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije ili u produljenje njihova životnog vijeka.

Izmjena

(30) Ako države članice odluče podupirati nova javno financirana ulaganja („neposredne programe zaštite cijena”) u proizvodnju električne energije s niskim emisijama ugljika iz nefosilnih goriva za postizanje ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije, ti bi programi trebali biti strukturirani s pomoću dvosmjernih ugovora za razlike tako da uključuju, uz jamstvo prihoda, ograničenje visine tržišnih prihoda od predmetnih proizvodnih sredstava. Nova ulaganja u proizvodnju električne energije trebala bi uključivati ulaganja u nova postrojenja za proizvodnju električne energije, ulaganja u obnovu kapaciteta postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije te ulaganja u proširenje postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije ili u produljenje njihova životnog vijeka.
Budući da se tim programima neizravno mijenjaju postojeća pravila o državnim potporama (Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama za

klime, zaštitu okoliša i energiju 2022.^{19a}, Komunikacija Komisije – Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu 2022/C 131 I/01 ^{19b}) u pogledu dodjele javne potpore određenim oblicima proizvodnje električne energije, Komisija bi trebala redovito procjenjivati jesu li i dalje primjereni i da li nerazmjerno narušavaju ili fragmentiraju unutarnje tržište.

^{19a} https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2022%3A080%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.C_.2022.080.01.0001.01.ENG

^{19b} <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.CI.2022.131.01.0001.01.ENG>

Amandman 8

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 34.

Tekst koji je predložila Komisija

(34) Zahvaljujući ograničenju visine tržišnih prihoda, neposrednim programima zaštite cijena u obliku dvosmjernih ugovora za razlike trebao bi se osigurati dodatni izvor prihoda za države članice u razdobljima visokih cijena energije. Kako bi se dodatno ublažio učinak visokih cijena električne energije na račune potrošača, države članice trebale bi osigurati da se prihodi prikupljeni od proizvođača koji podliježu neposrednim programima zaštite cijena u obliku dvosmjernih ugovora za razlike prenose na **sve** krajnje kupce električne energije, uključujući kućanstva, MSP-ove i industrijske potrošače, na temelju njihove potrošnje. Preraspodjela prihoda trebala bi se provoditi na način kojim se osigurava da su potrošači i dalje u određenoj mjeri izloženi cjenovnom

Izmjena

(34) Zahvaljujući ograničenju visine tržišnih prihoda, neposrednim programima zaštite cijena u obliku dvosmjernih ugovora za razlike trebao bi se osigurati dodatni izvor prihoda za države članice u razdobljima visokih cijena energije. Kako bi se dodatno ublažio učinak visokih cijena električne energije na račune potrošača, države članice trebale bi osigurati da se prihodi prikupljeni od proizvođača koji podliježu neposrednim programima zaštite cijena u obliku dvosmjernih ugovora za razlike prenose na krajnje kupce električne energije, uključujući kućanstva, MSP-ove i industrijske potrošače, na temelju njihove potrošnje, **te pritom dati prednost ugroženim kupcima ili kupcima koji su pogođeni energetske siromaštvom ili im prijeti rizik od energetske siromaštva.**

signalu kako bi smanjili svoju potrošnju kad su cijene visoke ili je preusmjerili na razdoblja nižih cijena (što su obično razdoblja s većim udjelom proizvodnje obnovljivih izvora energije). Države članice trebale bi osigurati da preraspodjela prihoda krajnjim potrošačima električne energije ne utječe na jednake uvjete i tržišno natjecanje među različitim opskrbljivačima.

Preraspodjela prihoda trebala bi se provoditi na način kojim se osigurava da su potrošači i dalje u određenoj mjeri izloženi cjenovnom signalu kako bi smanjili svoju potrošnju kad su cijene visoke ili je preusmjerili na razdoblja nižih cijena (što su obično razdoblja s većim udjelom proizvodnje obnovljivih izvora energije). Države članice trebale bi osigurati da preraspodjela prihoda krajnjim potrošačima električne energije ne utječe na jednake uvjete i tržišno natjecanje među različitim opskrbljivačima.

Amandman 9

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 45.

Tekst koji je predložila Komisija

(45) Ako opskrbljivači ne zaštite dovoljno svoj portfelj električne energije, promjene veleprodajnih cijena električne energije mogu povećati njihovu izloženost financijskom riziku i dovesti do neuspješne opskrbe zbog čega se troškovi prenose na potrošače i druge korisnike mreže. Stoga bi trebalo osigurati da opskrbljivači budu dovoljno zaštićeni kad nude ugovore s fiksnom cijenom. ***U odgovarajućoj strategiji*** zaštite od rizika ***trebalo*** bi uzeti u obzir pristup opskrbljivača vlastitoj proizvodnji i kapitalizaciji te njihovu izloženost promjenama cijena na veleprodajnom tržištu.

Izmjena

(45) Ako opskrbljivači ne zaštite dovoljno svoj portfelj električne energije, promjene veleprodajnih cijena električne energije mogu povećati njihovu izloženost financijskom riziku i, ***potencijalno***, dovesti do neuspješne opskrbe zbog čega se troškovi prenose na potrošače i druge korisnike mreže. Stoga bi trebalo osigurati da opskrbljivači budu dovoljno zaštićeni kad nude ugovore s fiksnom cijenom. ***Odgovarajuća strategija*** zaštite od rizika ***trebala*** bi ***biti u skladu s relevantnim zakonodavstvom Unije o financijskim uslugama i*** uzeti u obzir pristup opskrbljivača vlastitoj proizvodnji i kapitalizaciji te njihovu izloženost promjenama cijena na veleprodajnom tržištu, ***veličinu opskrbljivača i strukturu tržišta***.

Amandman 10

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 53.

(53) Javne intervencije u određivanje cijena opskrbe električnom energijom u načelu su mjera kojom se narušava tržište. Takve se intervencije stoga mogu provoditi samo kao obveze pružanja javne usluge i podliježu posebnim uvjetima. Na temelju ove Direktive regulirane cijene, među ostalim cijene niže od troškova, moguće su za energetske siromašna i ugrožena kućanstva te, kao prijelazna mjera, za kućanstva i mikropoduzeća. U kriznim vremenima, kad se veleprodajne i maloprodajne cijene električne energije znatno povećaju, što negativno utječe na šire gospodarstvo, državama članicama trebalo bi dopustiti da privremeno prošire primjenu reguliranih cijena i na MSP-ove. Državama članicama trebalo bi privremeno dopustiti da regulirane cijene za kućanstva i MSP-ove odrede na razini nižoj od troškova sve dok to ne stvara poremećaje među opskrbljivačima i dok im se nadoknađuju troškovi opskrbe po cijeni nižoj od troškova. Međutim, takvo reguliranje cijena treba biti ciljano i treba osigurati da se njime ne potiče povećanje potrošnje. Stoga bi takva regulacija cijena trebala biti ograničena za kućanstva na 80 % njihove srednje potrošnje, a za MSP-ove na 70 % potrošnje u prethodnoj godini. Komisija bi trebala utvrditi kad postoji takva kriza cijena električne energije i, slijedom toga, kad je ta mogućnost primjenjiva. Komisija bi isto tako trebala navesti valjanost tog utvrđenja, tijekom kojeg je privremeno produljena primjena reguliranih cijena, koja može trajati do jedne godine. Ako bilo koja od mjera predviđenih ovom Uredbom čini državnu potporu, odredbama koje se odnose na takve mjere ne dovodi se u pitanje primjena članaka 107. i 108. UFEU-a.

(53) Javne intervencije u određivanje cijena opskrbe električnom energijom u načelu su mjera kojom se narušava tržište ***iako bi električnu energiju trebalo smatrati osnovnom uslugom***. Takve se intervencije stoga mogu provoditi samo kao obveze pružanja javne usluge i podliježu posebnim uvjetima. Na temelju ove Direktive regulirane cijene, među ostalim cijene niže od troškova, moguće su za energetske siromašna i ugrožena kućanstva te, kao prijelazna mjera, za kućanstva i mikropoduzeća. U kriznim vremenima, kad se veleprodajne i maloprodajne cijene električne energije znatno povećaju, što negativno utječe na šire gospodarstvo, državama članicama trebalo bi dopustiti da privremeno prošire primjenu reguliranih cijena i na MSP-ove. Državama članicama trebalo bi privremeno dopustiti da regulirane cijene za kućanstva i MSP-ove odrede na razini nižoj od troškova sve dok to ne stvara poremećaje ***na unutarnjem tržištu ili*** među opskrbljivačima i dok im se nadoknađuju troškovi opskrbe po cijeni nižoj od troškova. Međutim, takvo reguliranje cijena treba biti ciljano i treba osigurati da se njime ne potiče povećanje potrošnje. Stoga bi takva regulacija cijena trebala biti ograničena za kućanstva ***i mikropoduzeća*** na 80 % njihove srednje potrošnje, ***na najmanje 90 % za ugrožene kupce***, a za MSP-ove na 70 % potrošnje u prethodnoj godini. Komisija bi trebala utvrditi kad postoji takva kriza cijena električne energije i, slijedom toga, kad je ta mogućnost primjenjiva. Komisija bi isto tako trebala navesti valjanost tog utvrđenja, tijekom kojeg je privremeno produljena primjena reguliranih cijena, koja može trajati do jedne godine. Ako bilo koja od mjera predviđenih ovom Uredbom čini državnu potporu, odredbama koje se odnose na takve mjere ne dovodi se u pitanje primjena članaka 107. i 108.

Amandman 11

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 1. – podtočka a

Uredba (EU) 2019/943

Članak 1. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) odrediti temeljna načela za funkcionalna, integrirana tržišta električne energije, kojima se svim pružateljima resursa i kupcima električne energije omogućuje nediskriminirajući pristup mreži, kojima se omogućuje razvoj dugoročnih tržišta električne energije kako bi se opskrbljivačima i potrošačima omogućilo da ograniče rizik ili da se zaštite od rizika buduće nestabilnosti cijena električne energije, kojima se **jača položaj kupaca**, osigurava konkurentnost na globalnom tržištu, povećava fleksibilnost upravljanjem potrošnjom, skladištenjem energije i drugim nefosilnim rješenjima za fleksibilnost, osigurava energetska učinkovitost, olakšava agregacija distribuirane potražnje i ponude te omogućuju integracija tržišta i sektorska integracija te na tržištu utemeljene naknade za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora;

Izmjena

(b) odrediti temeljna načela za funkcionalna, integrirana tržišta električne energije, kojima se svim pružateljima resursa i kupcima električne energije omogućuje nediskriminirajući pristup mreži, kojima se omogućuje razvoj dugoročnih tržišta električne energije kako bi se opskrbljivačima i potrošačima omogućilo da ograniče rizik ili da se zaštite od rizika buduće nestabilnosti cijena električne energije, **uz istodobno izbjegavanje štetnih spekulativnih praksi**, kojima se **štite kupci, uključujući ugrožene kupce**, osigurava konkurentnost na globalnom tržištu, povećava fleksibilnost upravljanjem potrošnjom, skladištenjem energije i drugim nefosilnim rješenjima za fleksibilnost, osigurava energetska učinkovitost, olakšava agregacija distribuirane potražnje i ponude te omogućuju integracija tržišta i sektorska integracija te na tržištu utemeljene naknade za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora;

Amandman 12

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 1. – podtočka b

Uredba (EU) 2019/943

Članak 1. – točka e

Tekst koji je predložila Komisija

(e) podupirati dugoročna ulaganja u

Izmjena

(e) podupirati dugoročna ulaganja u

proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i **omogućiti** potrošačima **da smanje ovisnost svojih** računa za energiju o fluktuacijama kratkoročnih tržišnih cijena električne energije, posebno cijena fosilnih goriva u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i **fleksibilnost kako bi se** potrošačima **omogućila veća cjenovna pristupačnost** računa za energiju **i smanjila njihova ovisnost** o fluktuacijama kratkoročnih tržišnih cijena električne energije, posebno cijena fosilnih goriva u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Amandman 13

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 6.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 9. – stavak 1. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

1. Do 1. prosinca 2024. **ENTSO za električnu energiju**, nakon savjetovanja s ESMA-om, podnosi **ACER-u prijedlog za uspostavu** regionalnih virtualnih čvorišta za dugoročno tržište. **Prijedlogom** se:

Izmjena

1. Do 1. prosinca 2024. **Komisija** nakon savjetovanja s ESMA-om, **ENTSO-om za električnu energiju i ACER-om** podnosi **Parlamentu i Vijeću procjenu učinka uspostave** regionalnih virtualnih čvorišta za dugoročno tržište. **Ako se to smatra potrebnim, procjeni se prema potrebi prilaže zakonodavni prijedlog te se njome, među ostalim:**

Amandman 14

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 6.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 9. – stavak 1. – točka da (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(d a) osigurava da je stvaranje virtualnog čvorišta u interesu potrošača u tim regijama.

Amandman 15

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 6.

Tekst koji je predložila Komisija

2. U roku od šest mjeseci od primitka prijedloga o uspostavi regionalnih virtualnih čvorišta za dugoročno tržište ACER ocjenjuje taj prijedlog te ga odobrava ili mijenja. U potonjem se slučaju ACER savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmjena. Doneseni prijedlog objavljuje se na internetskim stranicama ACER-a.

Izmjena

2. U roku od šest mjeseci od primitka prijedloga o uspostavi regionalnih virtualnih čvorišta za dugoročno tržište ACER ocjenjuje taj prijedlog te ga odobrava ili mijenja. U potonjem se slučaju ACER, **nakon što je obavijestio ESMA-u**, savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmjena. Doneseni prijedlog objavljuje se na internetskim stranicama ACER-a.

Amandman 16

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 6.

Uredba 2019/943

Članak 9. – stavak 5.

Tekst koji je predložila Komisija

5. Ako regulatorno tijelo smatra da sudionicima na tržištu nisu dostupne dostatne mogućnosti zaštite od rizika, nakon savjetovanja s relevantnim nadležnim tijelima za financijska tržišta u slučaju da se dugoročna tržišta odnose na financijske instrumente kako su definirani u članku 4. stavku 1. točki 15., može zahtijevati od burza električne energije ili operatora prijenosnih sustava da provedu dodatne mjere, kao što su aktivnosti održavanja tržišta, kako bi se poboljšala likvidnost dugoročnog tržišta. ***Uz uvjet da se poštuju pravo*** tržišnog natjecanja Unije, ***Direktiva*** (EU) 2014/65 te ***uredbe*** (EU) br. 648/2012 i (EU) br. 600/2014, ***operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode za zaštitu od rizika, uključujući dugoročne proizvode za zaštitu od rizika***, kako bi sudionicima na tržištu, među ostalim vlasnicima postrojenja za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije, pružili

Izmjena

5. Ako regulatorno tijelo smatra da sudionicima na tržištu nisu dostupne dostatne mogućnosti zaštite od rizika, nakon savjetovanja s relevantnim nadležnim tijelima za financijska tržišta u slučaju da se dugoročna tržišta odnose na financijske instrumente kako su definirani u članku 4. stavku 1. točki 15., može zahtijevati od burza električne energije ili operatora prijenosnih sustava da provedu dodatne mjere, kao što su aktivnosti održavanja tržišta, kako bi se poboljšala likvidnost dugoročnog tržišta. ***Ako operatori tržišta razvijaju proizvode za zaštitu od rizika, uključujući dugoročne proizvode za zaštitu od rizika, to čine potpuno u skladu s pravom*** tržišnog natjecanja Unije, ***Direktive*** (EU) 2014/65 te ***uredbi*** (EU) br. 648/2012 i (EU) br. 600/2014 kako bi sudionicima na tržištu, među ostalim vlasnicima postrojenja za proizvodnju energije koja se služe obnovljivim izvorima energije,

primjerene mogućnosti da se zaštite od financijskog rizika fluktuacije cijena. Države članice ne zahtijevaju da takva aktivnost zaštite od rizika može biti ograničena na trgovine unutar države članice ili zone trgovanja.

pružili primjerene mogućnosti da se zaštite od financijskog rizika fluktuacije cijena. Države članice ne zahtijevaju da takva aktivnost zaštite od rizika može biti ograničena na trgovine unutar države članice ili zone trgovanja.

Amandman 17

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 9.

Uredba (EU) 2019/942

Članak 19.a – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

2. Države članice **osiguravaju** uspostavu instrumenata, kao što su programi jamstava po tržišnim cijenama, za smanjenje financijskih rizika povezanih s neispunjavanjem obveza plaćanja otkupljivača u okviru ugovora o kupnji energije i njihovu dostupnost kupcima koji se suočavaju s preprekama ulasku na tržište ugovora o kupnji energije i koji nisu u financijskim poteškoćama u skladu s člancima 107. i 108. UFEU-a. U tu svrhu države članice uzimaju u obzir instrumente na razini Unije. Države članice određuju na koje su kategorije kupaca ti instrumenti usmjereni, primjenjujući nediskriminirajuće kriterije.

Izmjena

2. Države članice **moгу osigurati** uspostavu instrumenata, kao što su programi jamstava po tržišnim cijenama, za smanjenje financijskih rizika povezanih s neispunjavanjem obveza plaćanja otkupljivača u okviru ugovora o kupnji energije i njihovu dostupnost kupcima koji se suočavaju s preprekama ulasku na tržište ugovora o kupnji energije i koji nisu u financijskim poteškoćama. **Komisija ispituje jesu li ti instrumenti neproporcionalno narušili ili fragmentirali unutarne tržište te jesu li** u skladu s člancima 107. i 108. UFEU-a. U tu svrhu države članice uzimaju u obzir instrumente na razini Unije. Države članice određuju na koje su kategorije kupaca ti instrumenti usmjereni, primjenjujući nediskriminirajuće kriterije **za svaku kategoriju kupaca, uzimajući u obzir ugrožene kupce.**

Amandman 18

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 9.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 19.a – stavak 6.a (nova)

6 a. Ugovorne stranke svakog ugovora o kupnji energije prijavljuju količinu, cijene i trajanje svakog ugovora nacionalnom regulatornom tijelu. Nacionalno regulatorno tijelo objavljuje prosječnu dnevnu cijenu električne energije, koja je ponderirana prosječna cijena svih količina električne energije kojima se trguje u toj zoni trgovanja za taj dan.

Amandman 19

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 9.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 19.b – stavak 1.

1. Neposredni programi zaštite cijena za nova ulaganja u proizvodnju električne energije iz izvora **navedenih u stavku 2.** imaju oblik dvosmjernog ugovora za razlike. Nova ulaganja u proizvodnju električne energije uključuju ulaganja u nova postrojenja za proizvodnju električne energije, ulaganja u obnovu kapaciteta postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije te ulaganja u proširenje postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije ili u produljenje njihova životnog vijeka.

1. Neposredni programi zaštite cijena za nova ulaganja u proizvodnju električne energije iz izvora **iz stavka 2.** imaju oblik dvosmjernog ugovora za razlike. **Takvi programi moraju biti najmanje razmjerni Uredbi (EU) 2020/852 i ulaganjima utvrđenima u integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima u pogledu dimenzije dekarbonizacije iz članka 4. točke (a) Uredbe (EU) 2018/1999 te svim njihovim ažuriranjima.** Nova ulaganja u proizvodnju električne energije uključuju ulaganja u nova postrojenja za proizvodnju električne energije, ulaganja u obnovu kapaciteta postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije te ulaganja u proširenje postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije ili u produljenje njihova životnog vijeka.

Amandman 20

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 9.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 19.b – stavak 3. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) svim se krajnjim kupcima električne energije na temelju njihova udjela u potrošnji (isti trošak/povrat po potrošenom MWh) raspodjeljuju prihodi prikupljeni kad je tržišna cijena viša od izvršne cijene;

Izmjena

(a) svim se krajnjim kupcima električne energije na temelju njihova udjela u potrošnji (isti trošak/povrat po potrošenom MWh) raspodjeljuju prihodi prikupljeni kad je tržišna cijena viša od izvršne cijene, **dajući prednost naknadi za ugrožene kupce;**

Amandman 21

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 9.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 19.b (new) – stavak 3. – točka ba (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(b a) osigurava se da projekti u zajednici/mali projekti imaju pristup ugovorima za razlike po postignutoj cijeni najniže ponude;

Amandman 22

Prijedlog uredbe

Članak 1. – stavak 1. – točka 14.

Uredba (EU) 2019/943

Članak 69.a – podstavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Ništa u ovoj Uredbi ne odstupa od odredaba Direktive (EU) 2014/65, Uredbe (EU) br. 648/2012 i Uredbe (EU) br. 600/2014 ako se sudionici na tržištu ili tržišni operateri bave aktivnostima povezanim s financijskim instrumentima, posebno kako su definirani u članku 4. stavku 1. točki 15. Direktive (EU) 2014/65.

Ništa u ovoj Uredbi ne odstupa od odredaba Direktive (EU) 2014/65, Uredbe (EU) br. 648/2012 i Uredbe (EU) br. 600/2014 ako se sudionici na tržištu ili tržišni operateri bave aktivnostima povezanim s financijskim instrumentima, posebno kako su definirani u članku 4. stavku 1. točki 15. Direktive (EU) 2014/65.

***Izbjegava se udvostručavanje
regulatornih zahtjeva, zahtjeva u pogledu
usklađenosti i zahtjeva za izvyješćivanje.***

Amandman 23

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 5.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 28.a – podstavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Države članice ***osiguravaju da se ugroženi kupci zaštite od isključenja električne energije.*** To se osigurava kao dio koncepta ugroženih kupaca u skladu s člankom 28. stavkom 1. ove Direktive i ne dovodeći u pitanje mjere utvrđene u članku 10. stavku 11.

Izmjena

Države članice ***zabranjuju isključenja električne energije za kupce iz kategorije kućanstvo koji ne mogu platiti svoje račune za energiju, ugrožene kupce iz kategorije kućanstvo i kućanstva pogođena energetske siromaštvom ili kojima prijete rizik od energetske siromaštva.*** To se osigurava kao dio koncepta ugroženih kupaca u skladu s člankom 28. stavkom 1. ove Direktive i ne dovodeći u pitanje mjere utvrđene u članku 10. stavku 11.

Amandman 24

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 6.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 27. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

1. Države članice osiguravaju da svi kupci iz kategorije kućanstvo i, ako to države članice smatraju prikladnim, mala poduzeća, imaju pravo na univerzalnu uslugu, naime pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete unutar svojeg državnog područja po konkurentnim, jednostavno i jasno usporedivim, transparentnim i nediskriminacijskim cijenama. Kako bi osigurale pružanje univerzalne usluge,

Izmjena

1. Države članice osiguravaju da svi kupci iz kategorije kućanstvo i ***mikropoduzeća i***, ako to države članice smatraju prikladnim, mala poduzeća, imaju pravo na univerzalnu uslugu, naime pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete unutar svojeg državnog područja po konkurentnim, jednostavno i jasno usporedivim, transparentnim i nediskriminacijskim cijenama. Kako bi osigurale pružanje univerzalne usluge,

države članice operatorima distribucijskih sustava nameću obvezu priključivanja kupaca na njihovu mrežu po uvjetima i tarifama utvrđenima u skladu s postupkom predviđenim u članku 59. stavku 7. Ovom se Direktivom ne sprečava države članice da ojačaju tržišni položaj kupaca iz kategorije kućanstava te malih i srednjih kupaca koji nisu kućanstva promicanjem mogućnosti za dobrovoljno udruživanje predstavnika za tu kategoriju kupaca.

države članice operatorima distribucijskih sustava nameću obvezu priključivanja kupaca na njihovu mrežu po uvjetima i tarifama utvrđenima u skladu s postupkom predviđenim u članku 59. stavku 7. Ovom se Direktivom ne sprečava države članice da ojačaju tržišni položaj kupaca iz kategorije kućanstava te malih i srednjih kupaca koji nisu kućanstva promicanjem mogućnosti za dobrovoljno udruživanje predstavnika za tu kategoriju kupaca.”;

Amandman 25

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 10.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 66.a – stavak 1. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

1. Komisija može odlukom proglasiti krizu cijena električne energije na regionalnoj razini ili razini Unije ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

Izmjena

1. Komisija, **djelujući zajedno sa svim državama članicama**, može odlukom proglasiti krizu cijena električne energije na regionalnoj razini ili razini Unije ako su **istodobno** ispunjeni sljedeći uvjeti **i ako se očekuje da će se nastaviti tijekom najmanje šest mjeseci**:

Amandman 26

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 10.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 66.a – stavak 2.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

2 a. Proглаšenje regionalne krize cijena električne energije ili takve krize na razini Unije osigurava jednake uvjete u svim državama članicama koje su pogođene tom odlukom kako se ne bi nerazmjerno narušilo unutarnje tržište.

Amandman 27

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 10.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 66.a – stavak 3. – točka ca (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(c a) uzeti u obzir učinke narušavanja veleprodajnog tržišta.

Amandman 28

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 10.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 66.a – stavak 3.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

3 a. Komisija izdaje smjernice o tome kako se ovi pragovi i Privremeni okvir za krizne situacije i tranziciju mogu primjenjivati zajedno tijekom razdoblja kada će i ova Direktiva i Okvir biti na snazi.

Amandman 29

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 10.

Uredba (EU) 2019/944

Članak 66.a – stavak 4. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(a) cijena utvrđena za kućanstva primjenjuje se samo na najviše 80 % srednje potrošnje kućanstava i zadržava poticaj za smanjenje potražnje;

(a) cijena utvrđena za kućanstva **i mikropoduzeća** primjenjuje se samo na najviše 80 % srednje potrošnje kućanstava i zadržava poticaj za smanjenje potražnje, **te na najmanje 90 % za ugrožene kupce;**

POSTUPAK U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Naslov	Izmjena uredbi (EU) 2019/943 i (EU) 2019/942 te direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji
Referentni dokumenti	COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD)
Nadležni odbor Datum objave na plenarnoj sjednici	ITRE 1.6.2023
Odbori koji su dali mišljenje Datum objave na plenarnoj sjednici	ECON 1.6.2023
Izvjestitelj(ica) za mišljenje Datum imenovanja	Pedro Silva Pereira 20.4.2023
Datum usvajanja	28.6.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 39 - : 8 0 : 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Rasmus Andresen, Anna-Michelle Asimakopoulou, Isabel Benjumea Benjumea, Stefan Berger, Engin Eroglu, Markus Ferber, Jonás Fernández, Valentino Grant, Claude Gruffat, José Gusmão, Michiel Hoogeveen, Stasys Jakeliūnas, France Jamet, Billy Kelleher, Ondřej Kovařík, Georgios Kyrtos, Aurore Lalucq, Aušra Maldeikienė, Csaba Molnár, Denis Nesci, Luděk Niedermayer, Lídia Pereira, Kira Marie Peter-Hansen, Eva Maria Poptcheva, Antonio Maria Rinaldi, Dorien Rookmaker, Alfred Sant, Joachim Schuster, Ralf Seekatz, Inese Vaidere, Johan Van Overtveldt, Stéphanie Yon-Courtin
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Damien Carême, Niels Fuglsang, Henrike Hahn, Valérie Hayer, Martin Hlaváček, Eugen Jurzyca, Janusz Lewandowski, Chris MacManus, Tonino Picula, Jessica Polfjård, René Repasi, Eleni Stavrou
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Vladimír Bilčík, Marco Campomenosi, Hannes Heide, Leszek Miller, Lefteris Nikolaou-Alavanos, Patrizia Toia, Juan Ignacio Zoido Álvarez

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

39	+
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Isabel Benjumea Benjumea, Stefan Berger, Vladimír Bilčík, Markus Ferber, Janusz Lewandowski, Aušra Maldeikienė, Luděk Niedermayer, Lídia Pereira, Jessica Polfjård, Ralf Seekatz, Eleni Stavrou, Inese Vaidere, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Engin Eroglu, Valérie Hayer, Martin Hlaváček, Billy Kelleher, Ondřej Kovařík, Georgios Kyrtos, Eva Maria Poptcheva, Stéphanie Yon-Courtin
S&D	Jonás Fernández, Niels Fuglsang, Hannes Heide, Aurore Lalucq, Leszek Miller, Csaba Molnár, Tonino Picula, René Repasi, Alfred Sant, Joachim Schuster, Patrizia Toia
Verts/ALE	Rasmus Andresen, Damien Carême, Claude Gruffat, Henrike Hahn, Stasys Jakeliūnas, Kira Marie Peter-Hansen

8	-
ECR	Michiel Hoogeveen, Eugen Jurzyca, Dorien Rookmaker, Johan Van Overtveldt
ID	France Jamet
NI	Lefteris Nikolaou-Alavanos
The Left	José Gusmão, Chris MacManus

4	0
ECR	Denis Nesci
ID	Marco Campomenosi, Valentino Grant, Antonio Maria Rinaldi

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

8.6.2023

PISMO ODBORA ZA PRORAČUNE

g. Cristian Buşoi
Predsjednik
Odbor za industriju, istraživanje i energetiku
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o Komisijinom prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011 i (EU) 2019/942 radi poboljšanja zaštite Unije od manipulacije tržištem na veleprodajnom tržištu energije (2023/0076 (COD)) i o izmjeni uredbi (EU) 2019/943 i (EU) 2019/942 te direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (2023/0077(COD))

Poštovani g. predsjedniče,

u skladu s navedenim postupkom koordinatori Odbora za proračune odlučili su na sastanku 31. siječnja 2023. usvojiti mišljenje u skladu s člankom 56. plus Poslovnika u obliku pisma koje obuhvaća oba zakonodavna predmeta.

Odbor je usvojio mišljenje na svojoj sjednici¹ 8. lipnja 2023. i zadužio me da prenesem stajalište izneseno u nastavku.

Kontekst prijedloga koji se odnosi na utjecaj na proračun Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) i ITER-a

Komisija je 14. ožujka 2023. predložila reformu modela tržišta električne energije u EU-u kako bi se ubrzali porast energije iz obnovljivih izvora i postupno ukidanje plina, kako bi se smanjio utjecaj nestabilnih cijena fosilnih goriva na račune potrošača, kako bi se potrošače bolje zaštitilo od budućih povećanja cijena i potencijalnih manipulacija tržištem te kako bi industrija EU-a postala čista i konkurentnija.

¹ Konačnom glasovanju prisustvovali su: Janusz Lewandowski (prvi potpredsjednik), Olivier Chastel (drugi potpredsjednik), Niclas Herbst (četvrti potpredsjednik), José Manuel Fernandes, Adam Jarubas, Siegfried Murean, Petri Sarvamaa, Eleni Stavrou, Rainer Wieland (za EPP), Markus Ferber i Asim Ademov (za EPP u skladu s člankom 209. stavkom 7. Poslovnika), Pascal Durand, Jonás Fernández, Jens Geier, Eero Heinäluoma, Camilla Laureti, Nils Ušakovs (za S& D), Inma Rodríguez-Piñero i Massimiliano Smeriglio (za S&D u skladu s člankom 209. stavkom 7.), Katalin Cseh, Vlad Gheorghe, Valérie Hayer, Fabienne Keller, Moritz Körner (za Renew), Nicolae Ştefănuţă (za Verts/ALE), Zbigniew Kuźmiuk, Bogdan Rzońca (za ECR), Dimitrios Papadimoulis (za the Left) i Andor Deli (za NI)

U tu je svrhu pripremila dva prijedloga o izmjeni nekoliko postojećih zakonodavnih akata:

1. izmjena Uredbe REMIT (zaštita Unije od manipuliranja tržištem na veleprodajnom tržištu energije) i odgovarajuća izmjena Uredbe o ACER-u,
2. izmjene Uredbe i Direktive o EMD-u (model tržišta električne energije), Direktive o energiji iz obnovljivih izvora i odgovarajuće izmjene Uredbe o ACER-u.

U okviru prvih izmjena ACER-u će se povjeriti nove zadaće, prvenstveno ovlasti za izdavanje odobrenja i nadzor platformi za podatke o električnoj energiji, zadaća centraliziranja sumnjivih transakcija na tržištu električne energije i provedba istraga te proširene provedbene ovlasti iz Uredbe REMIT. Prema procjeni Komisije ACER-u bi trebalo 25 dodatnih ekvivalenta punog radnog vremena (u daljnjem tekstu: „EPRV”) i 4,2 milijuna EUR operativnih rashoda u razdoblju 2025. – 2027. Dvije trećine osoblja i operativni rashodi financirat će se iz proširene naknade. Preostalih 2,9 milijuna EUR financirat će se iz proračuna EU-a u razdoblju 2025. – 2027.

U okviru drugih izmjena također će se ACER-u povjeriti nove zadaće, uglavnom *ex ante* odobravanje čvorišta za trgovanje terminskim ugovorima o električnoj energiji i metodologije na kojoj se temelji izvješćivanje država članica o potrebi za fleksibilnošću na tržištu električne energije. Prema procjeni Komisije ACER bi trebao 4 dodatna EPRV-a u iznosu od 2,8 milijuna EUR u razdoblju 2024. – 2027.

Ukupni bi učinak povećanja za ACER na proračun EU-a iznosio 5,7 milijuna EUR u razdoblju 2024. – 2027. U zakonodavnom financijskom izvještaju navodi se da će se iznos preraspodijeliti iz proračunske linije ITER-a.

Stajalište Odbora za proračune

Općenito, prijedlog nema znatan utjecaj na proračun, a Uredba o ACER-u mijenja se samo kako bi se proširio opseg aktivnosti koje se financiraju iz naknada i dodale zadaće povezane s izmjenom EMD-a. Komisija obavješćuje da planirana preraspodjela iz ITER-a ACER-u ne utječe negativno na ITER u smislu ostvarivanja njegovih ciljeva u okviru VFO-a te podsjeća da ukupan iznos te planirane raspodjele od 5,7 milijuna EUR čini 0,1 % ukupnog proračuna ITER-a tijekom VFO-a.

Ipak, Odbor za proračune primjećuje da je od početka ovog VFO-a Komisija predstavila nekoliko zakonodavnih prijedloga² kojima je ACER-u povjerila nove, dodatne zadaće za koje

2

- Uredba Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 - Povećanje sredstava za ACER za dodatne odgovornosti u nadzoru desetogodišnjeg plana razvoja mreže. Za to je potreban ograničen broj dodatnih sredstava (1 dodatni EPRV) iz energetskog programa CEF-a (vidjeti zakonodavni financijski izvještaj u COM(2020) 824).
- Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o smanjenju emisija metana u

su potrebna dodatna financijska sredstva.

Zbog tih novih zadaća ACER-a povećavaju se broj zaposlenih (s početnog stanja u okviru VFO-a na 77 stalnih, 36 ugovornih djelatnika, 4 upućena nacionalna stručnjaka na 142 stalna radna mjesta, 47 ugovornih djelatnika, 10 upućenih nacionalnih stručnjaka) te predviđene proračunske potrebe (predviđa se da će se proračun 2027. povećati na 22,4 milijuna EUR umjesto 16,3 milijuna EUR).

Potreba za preraspodjelom kako bi se osigurala potrebna dodatna operativna i administrativna sredstva znatno utječe na proračun EU-a u preostalom financijskom programskom razdoblju i nakon toga.

Europski parlament u brojnim je izvješćima i rezolucijama ponovio svoje opće stajalište da bi nove zadaće trebale biti pokrivene novim sredstvima i da bi trebalo spriječiti praksu „nadoknađivanja” povećavanja odgađanjem plaćanja za kraj razdoblja ili smanjenjima programskih omotnica. Međutim, s obzirom na akumulaciju novih inicijativa, dodatne potrebe i neočekivane promjene, mora se jasno reći da su zadani izvori za takva nova odobrena

energetskom sektoru (COM(2021) 805). Za to je potreban ograničen broj dodatnih sredstava (1 radno mjesto za tehničku pomoć od 2023.). Povećanje proračuna povezano je isključivo s povećanjem broja radnih mjesta. Predlaže se da se povećanje doprinosa EU-a nadoknadi jednakim smanjenjem proračuna Instrumenta za povezivanje Europe u sektoru energetike (CEF za energetiku).

- Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (COM(2021)804). Te zadaće zahtijevaju povećanje ljudskih resursa agencije za 15 dodatnih radnih mjesta u planu radnih mjesta i šest dodatnih ugovornih djelatnika do 2027. Povećanje proračuna povezano je isključivo s dodatnim osobljem. Povećanje doprinosa EU-a nadoknadit će se jednakim smanjenjem proračuna Instrumenta za povezivanje Europe u sektoru energetike.
- Komisijin Prijedlog uredbe Vijeća o jačanju solidarnosti na temelju bolje koordinacije nabave plina, prekograničnih razmjena plina i pouzdanih referentnih vrijednosti cijena; COM(2022)549 final. Prijedlogom se utvrđuju nove zadaće ACER-a za utvrđivanje i objavu dnevne procjene cijena UPP-a i referentne vrijednosti UPP-a. ACER će morati poštovati načela IOSCO-a za agencije za izvješćivanje o cijenama (PRA) prema kojima je potrebno iskusno osoblje. Agenciji će biti potrebni i dodatni resursi za savjetodavne svrhe, informacijske tehnologije i revizijske tragove. Predviđa se da će se povećanje odobrenih sredstava za ACER nadoknaditi kompenzacijskim smanjenjem programiranih rashoda u okviru energetskog programa CEF-a.
- Komisijin Prijedlog uredbe Vijeća o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana i gospodarstva od pretjerano visokih cijena; COM(2022)668 final. Za prijedlog će biti potrebna dodatna sredstva za ACER. Konkretno, prijedlogom se utvrđuju nove zadaće ACER-a za praćenje tržišta plina i pomoć Komisiji pokretanjem (i kasnije deaktivacijom) mehanizma korekcije tržišta i praćenjem protoka plina unutar EU-a. Predviđa se da će se povećanje odobrenih sredstava za ACER nadoknaditi kompenzacijskim smanjenjem programiranih rashoda u okviru energetskog programa CEF-a.

sredstva u proračunu EU-a – nedodijeljene razlike do gornjih granica VFO-a i netematski posebni instrumenti – gotovo ili čak potpuno iscrpljeni od početka 2024.

Odbor za proračune spreman je pomno pratiti prijedlog tijekom sljedećih postupovnih koraka, posebno u vezi s raspravama o ljudskim i financijskim resursima ACER-a i mogućim proračunskim posljedicama.

S poštovanjem,

Johan Van Overtveldt

23.5.2023

PISMO ODBORA ZA UNUTARNJE TRŽIŠTE I ZAŠTITU POTROŠAČA

g. Cristian-Silviu Buşoi
Predsjednik
Odbor za industriju, istraživanje i energetiku
BRUXELLES

Predmet: Mišljenje o izmjeni uredbi (EU) 2019/943 i (EU) 2019/942 te direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (COM(2023)0148 – C9-0049/2023 – 2023/0077(COD))

Poštovani g. predsjedniče,

u okviru navedenog predmeta, Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača zadužen je za podnošenje mišljenja Vašem odboru. Na svojoj sjednici od 28. ožujka 2023. koordinatori su odlučili mišljenje poslati u obliku pisma kako bi ga mogli pravodobno podnijeti.

Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača predmetno je pitanje razmotrio na svojoj sjednici od 23. svibnja 2023. Za vrijeme te iste sjednice ¹, Odbor je odlučio pozvati Odbor za industriju, istraživanje i energetiku (ITRE) da kao nadležni odbor u svojem zakonodavnom izvješću uzme u obzir sljedeća zapažanja, prioritete i načela.

S poštovanjem,

Anna Cavazzini
Predsjednica

¹ Konačnom glasovanju prisustvovali su: Anna Cavazzini (predsjednica), Andrus Ansip (potpredsjednik), Krzysztof Hetman (potpredsjednik), Maria-Manuel Leitão-Marques (potpredsjednik), Alex Agius Saliba, Marc Angel, Anna-Michelle Asimakopoulou, Alessandra Basso, Adam Bielan, Biljana Borzan, Vlad-Marius Botoş, Deirdre Clune, Dita Charanzová, David Cormand, Christian Doleschal, Carlo Fidanza, Elisabetta Gualmini, Alexandra Geese, Sandro Gozi, Claude Gruffat, Ivars Ijabs, Eugen Jurzyca, Arba Kokalari, Kateřina Konečná, Andrey Kovatchev, Katrin Langensiepen, Morten Løkkegaard, Adriana Maldonado López, Francisco José Millán Mon, Leszek Miller, Anne-Sophie Pelletier, Antonio Maria Rinaldi, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Róza Thun und Hohenstein, Edina Tóth, Tom Vandenkendelaere, Marion Walsmann.

PRIJEDLOZI

Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača poziva Odbor za industriju, istraživanje i energetiku da kao nadležni odbor u svojem zakonodavnom izvješću uzme u obzir sljedeća zapažanja, prioritete i načela:

- A. budući da se, kako bi se potrošače zaštitilo od nestabilnih cijena, prijedlogom osigurava pravo na ugovore s fiksnim cijenama, kao i na ugovore s dinamičnim cijenama, pravo na više ugovora te na bolje i jasnije informacije o ugovorima. Prijedlog sadrži i mjere za sprečavanje i zaštitu ugroženih kupaca od isključenja električne energije;
- B. budući da su njegove odredbe usmjerene i na poboljšanje uvjeta ulaganja za poduzeća i poticanje ulaganja u obnovljivu energiju, posebno poboljšanjem tržišta za dugoročne ugovore;
- C. budući da prijedlog sadrži odredbe o posebnim mehanizmima koji će se aktivirati tijekom krize cijena električne energije;
 1. prima na znanje prijedlog Komisije, koji je dio paketa Komisije za reformu tržišta električne energije EU-a. Njime se izmjenjuju Uredba (EU) 2019/943 (Uredba o električnoj energiji), Direktiva (EU) 2019/944 (Direktiva o električnoj energiji), Direktiva (EU) 2018/2001 (Direktiva o obnovljivoj energiji) i Uredba (EU) 2019/942 (Uredba o ACER-u), predlažu se dodatne mjere za zaštitu potrošača i poduzeća, posebno MSP-ova, od nestabilnosti tržišnih cijena, posebno od povećanja cijena, povećava izbor ugovora i pristup obnovljivoj i niskougličnoj energiji, čime se povećava stabilnost i predvidljivost troškova energije;
 2. poziva na to da se u pripremi stajališta Parlamenta uzmu u obzir sljedeći prioriteti i načela:
 - I. Unutarnje tržište: Potpuno integrirano tržište električne energije EU-a mora dati prednost poštenom i otvorenom tržišnom natjecanju uz dobro razvijene i međusobno povezane elektroenergetske mreže među državama članicama. Istodobno bi trebalo osigurati da predložena upotreba ugovora o kupnji električne energije i dvosmjernih ugovora za razlike za nova ulaganja bude dobrovoljna i da ne ometa funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Komisija bi u tom pogledu trebala izraditi jasne smjernice. Mjere ulaganja u proizvodnju električne energije, infrastrukturu za električnu energiju i usluge fleksibilnosti predložene u ovoj Direktivi trebale bi se temeljiti na tržištu kako bi se osiguralo da ne odvrćamo privatna ulaganja.
 - II. Dostupnost i cjenovna pristupačnost: Osiguravajući razvoj tržišta ugovora o kupnji energije zajedno s pristupačnim tarifama na tržištu kako bi se osigurala opskrba energijom za sve kupce, uključujući MSP-ove, ali i poticanje potrošača da potrošnju prilagode cjenovnim signalima, kao i poticaji za ulaganje u uštedu energije, države članice moraju osigurati konkurentnu ponudu tarifa s fiksnom cijenom i dinamičnih cijena dostupnih na tržištu. Tijekom krize cijena električne energije najugroženiji kupci iz kategorije kućanstva, uključujući kućanstva u energetske siromaštvo, moraju biti primjereno zaštićeni, među ostalim mjerama za njihovu zaštitu od isključivanja električne energije kako je predloženo u trenutnom prijedlogu, kako

bi se osigurao stalan pristup električnoj energiji po pristupačnoj cijeni. Međutim, ključno je postići ispravnu ravnotežu tijekom cijelog procesa, između izravne potpore i potrebe za promicanjem energetske učinkovitosti, posebno obnovom zgrada i usvajanjem održivih praksi.

- III. Osiguravanje kontinuirane opskrbe električnom energijom: Povećanjem elektrifikacije gotovo svih aspekata života sigurna opskrba električnom energijom još je važnija za poduzeća i kućanstva. Reformom bi se trebalo poboljšati okruženje za dostatna ulaganja u sve elemente elektroenergetskog sustava: obnovljivu i čistu proizvodnju, proizvodnju koja se može dispečirati, prijenosne i distribucijske mreže te skladištenje i upravljanje potrošnjom. Kako bi se dodatno povećala sigurnost opskrbe, mehanizmi naknade za kapacitet trebali bi biti prepoznati kao strukturni element tržišta kako bi bolje odražavali potrebe primjerenosti i specifične okolnosti uključenih država članica.
- IV. Transparentnost informacija: Svi potrošači, uključujući MSP-ove, trebali bi imati pristup jasnim i lako razumljivim informacijama o ponudama energije i ugovornim uvjetima u svim fazama postupka, uključujući kako fazu prije sklapanja ugovora tako i nakon sklapanja ugovora. To bi trebalo uključivati informacije o sastavnicama cijene, uvjetima obnove ugovora, posljedicama raskida ugovora i drugim relevantnim uvjetima, kao i informacije sadržane u računima za električnu energiju. Informacije bi trebale biti predstavljene tako da budu jasne, čitljive i lako razumljive svim krajnjim kupcima i pristupačne osobama s invaliditetom, među ostalim putem standardiziranih predložaka i smjernica. Dobavljači bi trebali osigurati da potrošači imaju pristup boljim i jasnijim informacijama, posebno kad je riječ o predugovornim informacijama kako bi im se omogućilo uspoređivanje ponuda.

Istodobno bi trebalo osigurati da potrošači imaju dovoljno izbora i mogu slobodno imati koristi od različitih ugovornih ponuda.

Kako bi se promicalo slobodno i konkurentno tržište, postojećom bi Uredbom trebalo osigurati da su informacije koje pružaju dobavljači jasne i točne te da se zahtjevi u pogledu informacija ispunjavaju bez nametanja pretjerano opterećujućih zahtjeva koji bi mogli utjecati na inovacije ili ograničiti sposobnost dobavljača da ponude konkurentne cijene i usluge.

Dobavljačima ne bi trebalo dopustiti da jednostrano mijenjaju ili raskidaju ugovore na određeno vrijeme i ugovore s fiksnom cijenom ili načine plaćanja. Za produljenje ugovora trebao bi biti potreban izričit pristanak potrošača pod drukčijim uvjetima od izvornog ugovora.

Iako već postoje odredbe o obvezama dobavljača u pogledu informiranja, postoji potreba za poboljšanjem zbog sve veće složenosti ponuda energije i različitih praksi stavljanja na tržište. Informacije dostupne potrošačima trebale bi biti dostatne i jasne, a ne zbunjujuće ili obmanjujuće.

U slučaju očekivanog povećanja cijena opskrbljivači bi trebali unaprijed savjetovati kupce s promjenjivim tarifama o tome kako se mogu zaštititi od povećanja cijena, uključujući prijedloge za uštedu energije te alternativne ili anticipativne mjesečne

planove plaćanja.

Nadalje, potrošači bi trebali imati jednostavan pristup jasnim i lako razumljivim usporedbama ponuda električne energije bez nepravednog stavljanja u povoljniji ili nepovoljniji položaj bilo kojeg opskrbljivača.

- V. Skrb za ugrožene kupce: Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti potrebama ugroženih kupaca iz kategorije kućanstava, koji mogu uključivati potrošače s niskim prihodima, s invaliditetom i one kojima je potrebna električna energija za uređaje za pomoć u životu, uzimajući u obzir pokazatelje energetske siromaštva iz Preporuke Komisije (EU) 2020/1563 zabranom isključenja tijekom cijele godine. Isključivanje bi trebalo zabraniti za sve kupce iz kategorije kućanstava u kritičnim vremenima, uključujući vikende i državne praznike. Naročito bi bilo korisno dopustiti obročna plaćanja.

Osim zabrane isključenja i dopuštanja obročnih plaćanja, trebalo bi poduzeti i druge mjere za potporu ranjivim potrošačima, uključujući pružanje savjeta i potpore u pogledu energetske učinkovitosti, kao i ciljane mjere potpore za poticanje uštede energije, osiguravanje pristupa sredstvima za hitne slučajeve i razvoj ciljanih programa informiranja. Te bi mjere trebale biti osmišljene tako da podupiru ugrožene potrošače bez nametanja nepotrebnih opterećenja dobavljačima ili ograničavanja tržišnog natjecanja na energetskom tržištu.

Države članice imenuju opskrbljivače zadnjeg izbora, no taj zahtjev ne bi trebao dovesti do opskrbe električnom energijom po fiksnoj najnižoj cijeni.

- VI. Izgradnja i iskorištavanje potencijala digitalizacije energetske sustava: Kako bi se podržalo aktivno sudjelovanje svih potrošača, usluge električne energije trebale bi biti lako dostupne na internetu, među ostalim za osobe s invaliditetom i starije osobe. To se može postići s pomoću funkcionalnih i jednostavnih sučelja osmišljenih za pristupačnost. Digitalizacija energetske sustava trebala bi biti ključni element budućih tržišta i sustava električne energije, među ostalim većim osnaživanjem potrošača kao proizvođača. Istodobno je važno osigurati održavanje visokih standarda sigurnosti i zaštite podataka kako bi se zaštitili privatnost i osobni podaci potrošača. To ni na koji način ne bi trebalo spriječiti opskrbljivače električnom energijom da svim potrošačima koji nemaju pristup internetu osiguraju jednostavan i brz pristup svojim korisničkim uslugama, telefonom ili na drugi način.
- VII. Proporcionalnost: Mora se osigurati da javne intervencije koje su dopuštene državama članicama ne dovedu do narušavanja ili fragmentacije tržišta, već do očuvanja jedinstvenog tržišta i osiguravanja visoke razine zaštite potrošača. Sve takve privremene mjere trebale bi biti precizno usmjerene, opravdane, utemeljene na dokazima, razmjerne i ukinute što je prije moguće.
- VIII. Koordinacija: Komisija, nacionalna regulatorna tijela i ACER trebali bi sustavno pratiti učinak mjera i mehanizama koje uvode države članice na unutarnje tržište električne energije te bi oni trebali uključivati procjenu učinka na tržišno natjecanje, izbor potrošača i učinkovito funkcioniranje tržišta.

- IX. Transparentnost, komunikacija i dijalog: Sve mjere povezane s energetske tržištem moraju se razviti i provesti na transparentan način, što uključuje sve dionike na koje se to odnosi (uključujući organizacije potrošača, predstavnike MSP-ova, dobavljače energije, regulatore i druge relevantne dionike). Trebalo bi osigurati stalan dijalog s dionicima, prema potrebi.
- X. Alternativno rješavanje sporova: Kupci bi trebali imati pristup alternativnim tijelima za rješavanje sporova specijaliziranim za energetiku i imati potporu u sporovima povezanim s njihovim pravima i obvezama. Trebalo bi se primjenjivati na sporove s dobavljačima, koji se odnose i na kupnju i prodaju električne energije, s elektroenergetskim zajednicama i energetske zajednicama građana te sa strankama s kojima imaju sporazume o dijeljenju energije.
- XI. Integritet jedinstvenog tržišta električne energije: Mjerama i mehanizmima koje uspostavljaju države članice trebali bi se uzeti u obzir učinci na tržišno natjecanje, slobodu pružanja usluga i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije kako bi se osiguralo pošteno i otvoreno tržišno natjecanje, jednaki uvjeti i poštovanje temeljnih načela na kojima se temelji jedinstveno tržište.
- XII. Prekogranični pristup energiji: Energetske tržište trebalo bi se dodatno integrirati unutar Unije kako bi se potrošačima omogućilo sklapanje ugovora o opskrbi energijom s dobavljačima energije izvan njihove regije ili države članice radi promicanja tržišnog natjecanja, povećanja izbora za potrošače i snižavanja cijena. To bi se posebno trebalo promicati u pograničnim regijama u kojima su integrirane energetske mreže. Države članice trebale bi osigurati praktične mjere za pružatelje usluga prekogranične prodaje, kao što su jasna i transparentna pravila o oporezivanju, minimalni zahtjevi za usluge, pojednostavnjenje administrativnih postupaka i uspostava jasnih pravila za zaštitu potrošača i rješavanje sporova.

POSTUPAK U NADLEŽNOM ODBORU

Naslov	Izmjena direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji			
Referentni dokumenti	COM(2023)0148 – C9-0038/2024 – 2023/0077B(COD)			
Datum podnošenja EP-u	14.3.2023			
Nadležni odbor Datum objave na plenarnoj sjednici	ITRE 29.2.2024			
Odbori koji daju mišljenje Datum objave na plenarnoj sjednici	BUDG 29.2.2024	ECON 29.2.2024	IMCO 29.2.2024	
Izvjestitelji Datum imenovanja	Nicolás González Casares 11.4.2023			
Razmatranje u odboru	24.4.2023	23.5.2023	25.10.2023	28.11.2023
	7.12.2023	15.1.2024		
Datum usvajanja	19.7.2023			
Rezultat konačnog glasovanja	+: –: 0:	55 15 2		
Datum podnošenja	22.3.2024			

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

55	+
ID	Paolo Borchia, Rosanna Conte, Elena Lizzi, Antonio Maria Rinaldi
NI	Francesca Donato
PPE	Hildegard Bentele, Vasile Blaga, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Maria da Graça Carvalho, Pilar del Castillo Vera, Christian Ehler, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Dace Melbārde, Markus Pieper, Massimiliano Salini, Sara Skyttedal, Maria Spyrali, Ivan Štefanec, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
Renew	Nicola Beer, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Ivars Ijabs, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Susana Solís Pérez, Nils Torvalds, Emma Wiesner
S&D	Beatrice Covassi, Matthias Ecke, Niels Fuglsang, Jens Geier, Nicolás González Casares, Romana Jerkovič, César Luena, Dan Nica, Tsvetelina Penkova, Daniela Rondinelli, Nacho Sánchez Amor, Patrizia Toia, Carlos Zorrinho
Verts/ALE	Michael Bloss, Damian Boeselager, Ignazio Corrao, Henrike Hahn, Niklas Nienass, Ville Niinistö, Jutta Paulus, Manuela Ripa, Jordi Solé

15	-
ECR	Ladislav Ilčić, Zdzisław Krasnodębski, Johan Nissinen, Nicola Procaccini, Elżbieta Rafalska, Robert Roos, Grzegorz Tobiszowski
ID	Marie Dauchy, Thierry Mariani
NI	Edina Tóth
PPE	François-Xavier Bellamy, Arnaud Danjean
Renew	Christophe Grudler
The Left	Marisa Matias, Marina Mesure

2	0
S&D	Robert Hajšel, Ivo Hristov

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani